BARBARIZMI

U

HRVATSKOM ILI SRPSKOM JEZIKU.

SABRAO I OBRADIO

Prof. VAT. ROŽIĆ,

učitelj kr. realne gimnazije zemunske.

ŠTAMPANO NA TROŠAK PIŠČEV.

U ZEMUNU

1904.

Cijena 80 filira;
za učenike srednjih škola samo 40 filira.

Tiskara Jovana Puljo u Zemunu.

Uvod.

Ja sam u *Nastavnom Vjesniku* (XI. 398.) spomenuo, da bi se najlakše izagnale rgjave riječi iz književnoga jezika, kad bi se *sve* popisale onako, kako ih (oko 250) ima prof. dr. T. Maretić u svojoj *Gramatici* i *Stilistici* (u Dodatku) pod imenom „Antibarbarus". Ovaki popis barbarizama — rekoh u spomenutom Nast. Vj. — trebalo bi dodati na svršetku III. sveska Iveković-Brozova rječnika (ako igda izigje na svijet). — Hoće li kada izići III. sv. Iv. Broz. rječnika, ja ne znam; no popis nenarodnih i rgjavih riječi od prijeke je potrebe, ako nam je stalo do ljepote i čistoće književnoga jezika. Imajući to na umu, ja sam ovdje sabrao i azbučnim redom poregjao preko *850* barbarizama (barbarizama, neologizama, provincijalizama, arhaizama i t. d.*), kojima u čistom književnom jeziku nema mjesta. Ovaki popis dobro će doći *osobito učenicima srednjih škola*, koji će se njime moći koristiti kod izragjivanja ne samo *domaćih* nego i *školskih* radnja, a dobro će doći *svakome*, koji želi, da jedared nestane iz književnoga jezika ponajviše nepotrebnih i nenarodnih riječi. Kako sam imao na umu praktičnu svrhu ove knjižice, nijesam tumačio, zašto je što ovako ili onako, jer bi to samo smetalo. — Ipak sam gdješto kazao, zašto je koja riječ ili koji oblik bolji nego drugi; to sam učinio samo kod onijeh riječi, za koje držah s kojegagod razloga, da će biti dobro, ako se objasni ono što se tvrdi. Nijesam htio obilnije tumačiti i poradi toga, što su mnoge riječi i mnogi oblici obilno protumačeni u našim zabavnim i stručnim časopisima i naučnim radnjama; bilo bi dakle zališno ponavljati ono, o čemu je već bio govor, što će svak, koji htjedbude, naći u *Kurelca* (Mulj govora nespretna i nepodobna nanesena na obale našega jezika ili o barbarizmih, Rad XXIV; Vlaške riječi u jeziku našem, Rad XX.); u *Boškovića* (О српском језику; скупљених списа свеска I.); u

*) Od turskijeh riječi uzete su u ovaj popis samo najobičnije.

2048837

Živanovića (О српском језику, Нови Сад 1888; Vienac XX. od god. 1888. st. 830; XXI. od god. 1889. st. 158; 171.); u L. *Zora* (Paljetkovanje, Rad CVIII, CX, CXIV i CXV); u *Maretića* (Ruske i češke riječi u hrvatskom jeziku, Rad CVIII; Nast. Vj. III; Filologičko iverje, Vienac XVIII. od god. 1886; Gramat. i Stilis. hrvat. ili srps. jezika, Antibarbarus st. 688); u *Broza* (Filologijske sitnice, Hrvatski učitelj od god. 1886; Vienac XXI. od god. 1889; Listak, broj 1. — 14; Vienac XXIII. od god. 1891.); u *Ivekovića* (Na kritičnu objavu Rječnika Hrvatskoga jezika u Archivu für slav. Philologie Band XXII; 551 — 529; Vienac XXXIV. od god. 1902.) i u moje *tri* radnje: *Riječi kovanice u Preradovića* (Nast. Vj. IV.); *Neke ponajviše loše riječi kovanice u hrvat. jeziku* (Nast. Vj. XI.) i: *Još nekoje loše riječi kovanice u hrvat. jeziku* (Nast. Vj. XII.).

Kako ovdašnja štamparija nema slova za ćirilovsko „ђ“, stoga je mjesto *d precrtano* svagda uzeto *gj.*

U Zemunu, na koncu travnja 1904.

Prof. V. ROŽIĆ.

A

Afrikanac, afrikanski oblici su prema njemačkome: Afrikaner, afrikanisch; treba reći: *Afričanin, afrički.* U nas se imenice, koje znače čovjeka iz kojega mjesta (grada, sela, zemlje), *a osnova se svršuje na guturalno k,* grade nastavkom *janin*, a ne nastavkom *anac* (ac); cf. Amerikanac, amerikanski; Marokanac, marokanski; Mejikanac (Mehikanac), mejikanski (mehikanski).

ako ću na pr. doći — nije dobro nego: *ako budem došao.*

ako — tad, na pr. *ako* bude tako, *tad* možeš reći, da je . . . ., treba reći: *ako — onda;* na pr. *ako* bude tako, *onda* možeš reći . . .; ili: *ako — a: ako* nijesam kumovao, *a* ja sam kroz plot gledao; ili: *ako — ali: ako* je i gô, *ali* je visoko; ili: *ako — ono: ako* nema pameti, *ono* ima noge; ili: *ako — to: ako* je naš čičak turski čiček (cvijet), *to* su Srbi rgjavu čast dali turskom cvijetu.

akoprem je kajkavski; štokav. je: *premda, ako i,* na pr. nijesi došao, *premda* si obećao (mj. akoprem si obećao), ili: nijesi došao, *ako i* (mj. akoprem) jesi obećao. *i ako si obećao.* Pp.

ali; na pr. ne misli se *ali* tako (man glaubt aber nicht so), jest german; to treba reći: *ali* se ne misli tako.

aktuelan je germ; bolje: *aktualan;* cf. reelan, specielan.

Amerikanac, amerikanski oblici su prema njemač. Amerikaner, amerikanisch; treba reći: *Američanin, američki;* cf. Afrikanac, Marokanac, Mejikanac.

astal je madžarski; treba reći: *stol, stô.*

B

baklja (Fackel); bolje: zublja; **bakljada** (Fackelzug); bolje: *zublje* (množ. od riječi: zublja); na pr. nosili su mu *zublje* na čast — mj. pravili su mu bakljadu.

bankir; bolje: *bankar.*

barma je kajk. riječ; štok. *dajbudi, bar, barem.*

bedast je kajk.; štok. *lud.*

bez; nije dobro reći: danas sam došao s knjigom, sutra ću *bez*, — nego treba reći: danas sam došao s knjigom, sutra ću *bez knjige;* ovako treba govoriti i u drugim prilikama, jer prijedlog (ako nije prilog) ne stoji nigda na kraju rečenice; veli se: stoji *blizu* šume, ali i: prijatelj stoji *blizu (blizu* je ovdje prilog).

bez da; na pr. *bez da* je vidio (ohne zu sehen), — treba reći: *a da* nije ni vidio.

bezodvlačno (unverzüglich); bolje: bez oklijevanja, bez otezanja, bez odgagjanja; cf. bez odvlake.

bez odvlake; bolje: bez oklijevanja, bez otezanja, bez odgagjanja.

bezuvjetno (unbedingt); bolje: *svakako;* na pr. to se mora *svakako* (mj. bezuvjetno) platiti.

bilina je češki; bolje: *biljka.*

bilinstvo; bolje: *biljno carstvo.*

biljisati je arhaizam mj. *biglisati,* osobito kad je govor o slavuju; bolje: *pjevati,* dakle: *slavuj pjeva* (mj. biljiše, bigliše).

bio sam gledati (na pr. slike); treba reći: bio sam (tamo) *da gledam* slike.

biti odsutan; bolje: biti *izočan,* biti *nenazočan;* cf. odsustvo, odsutan.

bitisati je turska riječ u značenju: eksistirati; mjesto: bilo i bitisalo — treba reći; *bilo i prošlo.*

bitost je pogrješno reći mjesto: *bitnost* (prema: bitan, češka riječ).

bjelanjak je kajk. riječ, štok. je *bjelànce.*

blagajna; bolje: *blagajnica;* cf. učiona, štediona, pisarna, kazniona, knjižarna.

bo mjesto: *jerbo* nije dobro, na pr. znam *bo* ja to, treba reći: *jerbo ja to znam.*

bodar; bolje: *badar;* „bodar" je ruski.

bodriti; bolje: *badriti;* „bodriti" je ruski.

bogac; gen. bokca — je kajk.; štokav. je: *bogalj, božjak, prosjak.*

bogat ne će biti dobro u značenju njemač. reichlich, na pr. *bogata* biblioteka, *bogat* izvor za poznavanje onoga vremena, Grci su imali *bogatih* pričâ; bolje je reći: *obilna* biblioteka, *obilni* izvor, Grci su imali *obilnih* (obilno) priča.

bogovjetni; treba pisati i govoriti: *bogovetni;* cf. istovjetni.

bojovnik; bit će bolje: *bojnik, bojevnik.*

bolesničarka (Krankenwärterin) je rgjava riječ; bolje *bolničarka.*

bolu me noge (srijemski provincij.); treba reći: *bole me noge.*

boravak; bolje: *boravljenje;* moje boravljenje (a ne: moj boravak) u Zagrebu.

botaničar; bolje: *botanik;* nastavkom *ičar* narod ne gradi gotovo nigda imenice, stoga je: povjesnik, matematik, politik, istorik, fizik, kritik i t. d. mjesto: političar, matematičar i t. d.

božiji; bolje: *božji;* cf. *čovječiji.*

brusilovčarski (na pr. obrt); bolje: *brusarski* obrt.

burgija je turska riječ; bolje: *svrdao.*

C

carevna (Kronprincessin) bit će postalo prema ruskim porodičnim imenima, a u nas je adjektivna imenica i treba je ovako deklinovati: 1. *carevna;* 2. *carevne;* 3. *carevnoj* (na pr. našoj carevnoj ima 10 godina, a ne: carevni) i t. d.; cf. kraljevna.

celishodan (zweckmässig) je nakazna i nepotrebna kovanica mjesto: *zgodan, udesan, koristan.*

crpiti; bolje: crpsti, crpêm.

crtolik; bolje: *crtast, nalik na crtu;* od dvije imenice *crta* i *lik* ne postaje adjektiv; cf. srcolik, srebrolik, čunjolik, zmijolik, kruškolik, strjelolik, jajolik, zvjezdolik.

Č

čakavština je prema češkome jeziku; bolje: *čakavski govor, čakavsko narječje;* cf. štokavština, kajkavština, francuština, latinština, nijemština.

čekati *na koga ili na što* — nije dobro nego: *čekati koga* ili *što;* na pr. *čekam oca* (a ne: na oca); *što čekaš* (a ne: na što čekaš)?

českí; treba reći: *češki.*

česnik (fragmentum); bolje: *ulomak* — gen. *ulomka.*

četiri sto; treba reći: *četirista* ili: *četiri stotine;* cf. dvije sto, tri sto, pet sto.

četvrt na . . ., na pr. četvrt na dva sata i t. d. treba reći: *jedan sat i četvrt,* dva sata i četvrt, tri sata i četvrt i t. d.; cf. dva četvrta, tri četvrta, pola jedan i t. d.

čim prije nije dobro nego: *što prije;* mjesto dogji čim prijê — treba reći: *dogji što prije,* jer se ovdje poregjuje; dobro je reći: čim ugje u sobu, opazi oca (jer je ovdje „čim" vremena konjunkcija); cf. čim — tim.

čim — tim; bolje: *što, — to, što— to sve,* ili: *što — sve* — kad se upotrebljava u poregjenju; nije dobro na pr. *čim* više *tim* bolje, nego: *što* više *to* bolje, *što* više *to sve* bolje, ili: *što* više *sve* bolje; dobro je reći: čim ga vidje, tim ga i poznade (tu je: *čim — tim* vremena konjunkcija).

članica (kad se misli žensko čeljade); nije dobro reći na pr. članica pjevačkog društva — nego: *član* pjevačkog društva; kaogod što ne valja „nosica" mjesto: nos, tako ne treba ni „članica" reći mjesto: član; cf. vjesnica.

čovječiji; bolje: *čovječji;* cf. božiji.

črknja je kajk.; bolje: *zarez.*

čunjolik; bolje: *čunjast,* mj. čunjoliko brdo, treba reći: čunjasto brdo; cf. crtolik, srcolik, srebrolik. zmijolik, kruškolik, strjelolik, zvjezdolik, jajolik i t. d.

čuvati krevet (Bett hüten) je barbar. mjesto: *ležati u krevetu, biti bolestan.*

Ć

ćuprija je turski; bolje: *most.*

D

dakako da; mjesto: ti *dakako da* moraš ostati — treba reći: ti dakako *moraš* ostati (t. j. riječcu *da* treba izostaviti; tako još iza ovijeh riječi: jamačno, jedva, svakako, po svoj prilici, sigurno — i u sličnim prilikama).

daleko veći (weit grösser); treba reći: *mnogo veći.*

dapače; bolje: *šta više;* na pr. on je bio u Parizu, dapače u Londonu; treba reći: *šta više* i u Londonu.

darežljiv je kajkavski; štok. *pòdatljiv, pȍdâšan.*

darežljivost je kajkav; štok. *podatljivost, podašnost.*

dejstvovati je crkvenoslovenska riječ; treba reći: *raditi, poraditi, djelovati.*

dijeliti; nije dobro reći „dijeliti" u ovakoj svezi: ja ne dijelim nazor (mnijenje) poštovanog pisca o tome; bolje: ja o tome *ne mislim* kao poštovani pisac.

dijelom — dijelom biti će prema njemačkome: theils — theils; bolje: *koje — koje,* na pr. on je to tvrdio *dijelom* po ovome

piscu *dijelom* po onome, — treba reći: on je to tvrdio *koje* prema ovome piscu *koje* prema onome.

divljak, pl. *divljaci,* kad znači: politička stranka, načinjeno je prema njem. die Wilden; bolje bi bilo reći: *nastranik, nastranici.*

divot — izdanje je pogrješna i nenarodna kovanica; treba reći: *divota izdanje* ili: *divotno izdanje.*

djelatnost; bolje: *radinost.*

djelo u svezi kao na pr. ministarstvo nutarnjih (ili: spoljašnjih) djêlâ — nije dobro, nego treba reći: ministarstvo nutarnjih (ili: spoljašnjih) *poslova.*

djelokrug je skovano prema njemač. Wirkungskreis; bolje: *područje.*

doba se ne deklinuje; dakle: ovo doba, ovoga doba, ovomu doba, (a nikako: ovomu dobu) i t. d.

dobar stajati; na pr. ja dobar stojim za njega, tko stoji dobar za to? treba reći: *ja jamčim za njega;* tko *jamči* za to?

doboš je madžarski; bolje: *bubanj.*

dobrovoljac (Freiwilliger); bolje: *svojevoljac.*

dočim je arhaizam mjesto: *dok, a,* na pr: ja sam čitao, dočim si ti pisao, treba reći: ja sam čitao, *a* (dok) ti si pisao.

dojam je riječ uzeta iz češkoga jezika, u kojem znači što i njemački *Eindruck;* kako nemamo zgodne riječi za „Eindruck," dobro je reći „dojam" u tome značenju, ali je ne treba upotrebljavati za njemačko *„Einfluss"; cf.* utisak.

dojiti u značenju *„musti"* je slavonski provincijalizam; na pr: kravu dojiti, bolje: *kravu musti.*

dokinuti za njemačko „aufheben" nije dobro nego treba reći: *ukinuti,* na pr. dokinuti naredbu, bolje: *ukinuti* naredbu.

doljni; bolje: *donji.*

dom u značenju „domovina" bit će dobro samo u pjesmama, a ne u prozi.

domjenak je rgjava i nepotrebna kovanica prema njemač. Wortwechsel; bolje: *razgovor.*

domoći se (sich bemächtigen); bolje: *dostati* se, *dokopati* se, *dosinuti* se, na pr: domoći se vlasti; treba reći: *dostati* se vlasti, *dokopati* se vlasti, bogatstva i t. d.

domorodac kao i: *otadžbenik* — znače njemač. der *Eingeborene,* stoga te dvije riječi ne treba zamjenjivati sa: *rodoljub* (patriota).

domovnica; bolje: *zavičajnica.*

donašati; bolje: *donositi.*

donešen, o, a nije dobro nego: *donesen,* o, a.

dopadati se je germanizam (gefallen); mjesto: to mi se dopada — govori narod: *to mi se mili.*

dopitati na pr. kome nagradu (i u sličnim prilikama) nije dobro, nego treba reći: *dati, odrediti, podijeliti* kome nagradu; dopitati znači: svršiti pitanje.

doprinijeti nije dobro nego: *pridonijeti;* u narodnom govoru nema ni jednoga glagola složena s prijedlozima: do — pri („*do*" i „*pri*"); cf. doprinositi.

doprinositi nije dobro nego: *pridonositi;* cf. doprinijeti.

dorastao (gewachsen;); na pr: nijesi ti dorastao tome poslu, bolje: nijesi ti *podoban* za taj posao.

dosizati; treba reći: *dosezati;* cf. sizati.

doslovno, doslovce; bolje: od *riječi* do *riječi,* ili: *riječ* po *riječ.*

dostatan je nepotrebna češka riječ; bolje: *dovoljan.*

dosta toga, dosta do toga; bolje: *dosta to.*

dotični, dotičnik (der Betreffende); na pr: dotični posao, dotičnik nije dobro to učinio; treba reći: *onaj posao, onaj čovjek,* ili kako drukčije prema smislu.

dovažati; bolje: *dovoziti.*

dovežen, o, a, nije dobro nego: *dovezen,* o, a.

dovinuti se, *doviti* se, na pr. blaga; treba reći: *dokopati se* blaga; „dovinuti se" znači: domisliti se.

doznačica (Geldanweisung) je rgjava kovanica; bit će bolje: *novčanica;* cf. naputnica.

dozvola je ruska riječ; bolje: *dopuštenje, dopust;* cf. dozvoliti.

dozvoliti je nepotrebna ruska riječ; bolje: *dopustiti;* cf. dozvola.

drvolik, bolje: *drvast;* cf. crtolik, čunjolik, srebrolik, zmijolik, kruškolik, strjelolik, zvjezdolik, jajolik i t. d.

držati na pr. govor, *držati* slovo — nije dobro; to treba reći: *besjediti, govoriti,* na pr: držao je nadgrobno slovo, — treba reći: *govorio je* (besjedio) *na grobu.*

duh ne valja u svezi: duhovi su danas razdraženi; treba reći: *ljudi* (gragjani i t. d.) *su razdraženi.*

dugočasno (langweilig); na pr: dugočasno mi je; ali je dugočasno; bolje: *napala me čama,* ali je *dosadno.*

dva četvrta na jedan (sat); treba reći: *dvanaest sati i dva četvrta;* ili: dvanaest sati i pola; cf. četvrt na . . ., tri četvrta na . . .

dvije sto; treba reći: *dvjesta* ili: *dvije stotine;* cf. tri sto, četiri sto, pet sto.

dvogupka (svjedodžba, duplikat) nije dobro; bolje je reći: *duplikat,* po *drugi put izdana* svjedodžba.

dvojak za njem. Doppelgänger nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik;* cf. dvojnik, dvojenac, podobnjak, sličnjak.

dvojba (Zweifel) nije dobro; bolje je: *sumnja;* nema dvojbe — treba reći: *nema sumnje.*

dvojenac za njem. Doppelgänger nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik;* cf. dvojak, dvojnik, podobnjak, sličnjak.

dvojiti (zweifeln); bolje: *sumnjati, dvoumiti, sumnjati* se, *po-sumnjati* se; cf. dvojba.

dvojnik za njemač. Doppelgänger nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik;* cf. dvojak, dvojenac, podobnjak, sličnjak.

dvokutnica mogla bi biti stranica, na kojoj se nahode dva kuta, a „diagonala" neka bude: *raskutnica.*

E

Evropejac je prema njem. adjektivu „europäisch"; pravo štok. treba reći: *Evropljanin.*

europejski je prema: europäisch — štokavski je dobro: *evropski.*

F

falinga (prema njem. fehlen ili talij. fallanza); štok. treba reći: *pogrješka;* cf. faliti.

faliti (fehlen, talij. fallare) kaže se u nas štokavski različito: *ti si falio* — treba reći: *ti si se prevario,* pomeo, ti si zaišao, zamakao; *pofalilo je hrane — ponestalo je hrane, ostasmo bez* hrane; *malo je falilo,* da nije poginuo —: *malo te nije* poginuo; *mnogo još fali* —: *mnogo se još hoće; falio je* (na pr. kad ne pogodi u nišan); treba reći: *promašio je, nije pogodio, nije shvatio; ne fali, on će sigurno doći;* treba reći: *ne propušta on,* on *će sigurno doći; jedna ovca fali: — jedne ovce nema; ničega mu nije falilo: — sve je imao što je htio i trebao; nešto mi fali* (es fehlt mir etwas): — *nijesam kako treba, nešto me zaboljelo itd.*

fela je madžarska riječ: hrvatski je: *vrsta.*

fizičar, bolje: *fizik,* cf. botaničar, istoričar, matematičar, povjesničar, političar, kritičar; Štokavci ne grade imenice nastavkom: *ičar.*

Francez, francezki; bolje: Francuz, francuski.

francuština je prema češkome; bolje: *francuski jezik;* cf. čakavština, kajkavština, latinština, nijemština, štokavština.

G

gladčalo (glačalo, Bügeleisen); bolje: *gladilo.*

glasom (laut); na pr. glasom odredbe — nije dobro nego: *po odredbi;* glasom § 10; treba reći: *po* (prema) § 10. i t. d.

glazbilar, glazbilarski; bolje: *glazbar, glazbarski.*

glede; na pr. glede te sam stvari govorio — treba reći: *o* toj stvari sam govorio; ili: *radi, poradi* te stvari sam govorio, ili: *za* tu sam stvar govorio; „glede" je danas arhaiz.

gombanje, gombati se; bolje: *gimnastika, gimnasticirati* se; cf. tjelovježba.

gordost je nepotreban barbarizam mjesto: *ponos* ili *oholost,* kako kada već treba.

gostiona; bolje: *gostionica;* cf. blagajna, kazniona, pisarna, štediona, učiona.

gradonačelnik (Bürgermeister) je nespretna složenica; treba reći: *gradski načelnik.*

grub je dubrovački provincijalizam; bolje: *ružan.*

H

halahuka je kajkav; štokav. je: *buka;* prema tome je bolje: *bučiti* mj. halabučiti.

hasniti je madžarska riječ; hrvat. je: *koristiti.*

hodočasnik je nakazna kovanica, mjesto koje treba govoriti: *crkvar, poklònîk* (ovo su narodne riječi); cf. hodočastiti.

hodočastiti je nakazna kovanica; treba reći: *ići na poklonstvo, crkvariti;* cf. hodočasnik.

hrgja; bolje: *rgja.*

hrvati se; treba govoriti: *rvati* se, prez. rvêm se, rvêš se i t. d.

hrzati je kajk; štokavski je: *rzati,* prez. *ržem.*

hvala je prema njemačkome jeziku, kad se veli na pr. starine se

danas, *hvala većoj prosvjeti,* više iskopavaju i bolje čuvaju; to treba reći: *poradi veće prosvjete,* ili: *kako je danas veća prosvjeta,* tako se . . .

I

igrati glasovir nije dobro nego: *udarati u glasovir.*

igrati ulogu nema u nas smisla; mjesto: on igra veliku ulogu, treba reći: *on je znamenit, vrši veliki posao* ili kako drukčije.

imam na raspolaganje na pr. 100 kruna, treba reći: *imam da potrošim,* ili: *imam za trošak* 100 kruna.

imam riječ; na pr. gospodin zastupnik N. N. ima riječ; treba reći: *na redu je gospodin* zastupnik N. N. *da govori* ili *besjedi;* cf. riječ imati.

imendan; bit će bolje: *godovno* koje je narodna riječ.

imènito nije dobro u značenju njemačkoga: namentlich; na pr. naš posao nije još svršen, *imenito* bismo imali još to i to svršiti; to treba reći: *osobito* bismo imali; *imenito* znači što i: *poimence, po imenu.*

imetak; bit će bolje: *imutak, imanje, imuće, imaće,* „imetak" je kajkavska riječ.

ini je arhaizam; bolje: *drugi;* na pr. radio je *ine* poslove, treba reći: radio je *druge* poslove.

ishitriti pjesmu, napjev; bolje: pjesmu *ispjevati, uglazbiti.*

ishoditi mjesto: *isposlovati, postići* — nije dobro; na pr. on mi je *ishodio* stipendij, — treba reći: on mi je *isposlovao* stipendij; mj. ishodio sam stipendij, treba reći: *isposlovao* sam, *postigao* sam stipendij.

iskusiti; na pr. mnogo sam toga ja već iskusio; treba reći: mnogo sam ja već *doživio,* mnogo sam *opitom* doznao; cf. iskustvo.

iskustvo; bit će bolje reći: *opit* koje je narodna riječ; na pr. čovjek *nauči opitom* (a ne: iskustvom), što ne će slušanjem; cf. iskusiti.

ispitivati nije dobro reći u značenju njemač. forschen; na pr. *ispitivati prirodu,* bolje: *istraživati* prirodu.

ispostaviti, ispostavljati nije dobro u značenju njemač. *herausstellen;* na pr. napokon se ispostavilo, da su tome drugi uzroci; bolje je: napokon se *pokazalo,* . . .

ispustiti u značenju: *auslassen* — nije dobro; na pr. ispustiti što iz rukopisa; treba reći: *izostaviti* (izbrisati) što iz rukopisa.

istaviti, istavljati rgjavo je u značenju njemač. *hervorheben;* na pr. govornik je istavio njihove gragjanske vrline; bolje: *isticao* je (istakao je) njihove vrline.

isti u značenju zamjenice 3. lica grdan je germanizam; na pr. izgubio sam knjigu, tko je *istu* našao, neka mi je vrati; to treba reći: *tko ju je našao.*

istoričar; bolje: *istorik;* cf. botaničar, fizičar, matematičar, povjesničar, političar, kritičar.

istovjetni; treba govoriti i pisati: *istovetni;* na pr. isti *istovetni* otac; cf. bogovjetni.

istući; na pr. ura (sat) je *istukla* 12 (sati); treba reći: ura *je izbila* 12 (sati); cf. ura, sat.

izdašan (ausgiebig) je neologizam; bolje: *obilan.*

izdržati nije dobro za njemač. *aushalten;* na pr. izdržao sam srećno i tu napast; nije mogao izdržati ni dva mjeseca; bolje je: *podnio* sam srećno i tu napast, *pretrpio* sam i tu napast; nijesam mogao *ostati* ni dva mjeseca.

izdržavati nije dobro u značenju: brinuti se, skrbiti se, starati se za koga; na pr. otac me mora izdržavati, izdržavanje moje stajalo je mnogo novaca, — treba reći: otac se mora za me *brinuti* (starati, skrbiti); za moje življenje (za moj život) *trebalo je* mnogo novaca, ili prema prilikama: za moje školovanje, za moju nauku trebalo je mnogo novaca.

izgledati (aussehen) u značenju na pr. ova kuća izgleda kao tamnica, — treba reći: *ova je kuća kao tamnica;* dakle mjesto: *izgledati* treba reći: *biti kao;* ili: kako taj čovjek izgleda! strašno izgleda! i t. d. treba reći: *kaki je* taj čovek! *strašan je!* ili: nije tako lud, kako izgleda, — bolje: *bolja mu glava nego prilika.*

izim je arhaizam; danas se veli: *osim;* na pr. svi su bili izim tebe, — treba reći: svi su bili *osim* tebe.

izjaviti se; na pr. on se za me izjavio (er hat sich für mich erklärt); treba reći: *on je rekao* (izjavio), *da je za me.*

izlet (Ausflug) je germanizam; kako nema zgodne riječi za njem. „Ausflug", biti će dobra u prijekoj potrebi; prema tome i: *izletnik.*

izlišan je nepotrebna ruska riječ, jer imamo: *zališan.*

izniknuti u značenju: *nestati, iščeznuti* — nije dobra riječ; na pr. hajduci opazivši potjeru izniknuše u planini, — treba reći: *nestaše, iščeznuše* u planini.

iznimka je arhaizam; treba reći: *izuzetak.*

izobličen; na pr. bio je posve izobličen; bolje: *bio je posve nakazna* lica, ili treba kako drukčije reći.

izraz je ruska; riječ bolje: *izjava, izričaj, naziv* (na pr. tehnički naziv); cf. izraziti, primite izraz, izrazito.

izraziti je ruski, bolje; *reći, izjaviti;* na pr. ne mogu izraziti, to je krasno izraženo, bolje: ne mogu *reći* (izjaviti), to je krasno *rečeno;* cf. izraz, izrazito.

izrazito; na pr. to je izrazito prikazano; bolje: to je *jasno, zorno, plastično* prikazano; cf. izraz, izraziti.

izrično (ausdrücklich); bolje: *izrijekom;* na pr. mjesto: izrično sam to rekao, treba reći: *izrijekom* sam to rekao; cf. izrikom.

izrikom (ausdrücklich); bolje: *izrijekom;* cf. izrično.

izrok (edikt); bolje: *oglas, pošljednji rok.*

izvadak na pr. iz novina; bolje bi se reklo: *izvod* iz novina (prema: sprovod, uzvod, zavod, povod).

izvan krjeposti staviti na pr. naredbu; treba reći: *ukinuti* naredbu.

izvid; na pr. ima se provesti *izvid,* bit će bolje: ima se učiniti *razgled,* ima se *razgledati;* mjesto: odregjen je izvid, — bit će bolje reći: *odregjen je razgled.*

izviniti, izvinjavati jesu nepotrebne ruske riječi, jer imamo svoje narodne: *oprostiti, ispričati;* dakle mjesto: molim izvinite, ili: izvinite me pred gospodinom, — treba reći: molim, *oprostite;* molim *ispričajte* me u gospodina.

J

jajolik; bolje: *jajast,* na pr. ovo tijelo je jajoliko, bolje: ovo je tijelo *jajasto* (t. j. slično jajetu); cf. crtolik, drvolik, zmijolik, srebrolik, čunjolik, strjelolik, zvjezdolik i t. d.

jako dobar; bolje: *vrlo dobar, veoma dobar.*

jamačno da; mjesto: jamačno da je knez otišao, treba reći: *jamačno je* knez otišao (t. j. riječcu *da* treba izostaviti; tako još iza ovijeh riječi: dakako, jedva, svakako, po svoj prilici, sigurno — i u sličnim prilikama.

jastuk je turska riječ; bolje: *uzglavnica, uzglavlje.*

jašiti je slavonski provincijalizam; bolje: *jahati* (prez. jašêm).

jedva u značenju vremenskoga veznika „čim“ bit će manje poznato; bolje je dakle reći: *čim* se k njima primače, a oni na-

vale na nj, — negoli: jedva se primače; mjesto: jedva što sam se jednoga riješio, a dogje drugi, — treba reći: *istom* (tek) sam se jednoga riješio . . .; *jedva* je adverb; dobro je dakle reći: jedva sam digao kamen.

jedva da; mjesto: jedva da sam živ ostao, treba reći: jedva sam živ ostao (t. j. riječcu *da* treba izostaviti; tako još kod ovijeh riječi: dakako, jamačno, svakako, po svoj prilici, sigurno — i u sličnim prilikama).

jer da; na pr. nije mogao naučiti lekciju, *jer da* ga glava boli, — treba reći: *jer ga* glava boli (bez *da);* ili: jer *veli da ga* glava boli; ili: jer *veli, glava ga boli.*

jedaonica (Speisesaal, Speisezimmer); bolje: *jedionica;* cf. jeonica, jestvionica.

jeftimba je tugja (grčka) riječ; mjesto nje mogla bi se upotrijebiti: *„lidžba"* t. j. licitacija na manju cijenu, a *„dražba"* neka bi bila: *licitacija na veću* cijenu.

je li nije upitni veznik; nije dobro dakle: *je li* si dobar, je li ste učili? — nego treba reći: da li si dobar? da li ste učili?

jeonica (Speisesaal, Speisezimmer); bolje: *jedionica;* cf. jedaonica, jestvionica.

jestvionica; bolje: *jedionica;* cf. jedaonica, jeonica.

jetra je narodna riječ ženskoga roda u jednini; dakle: boli me jetra, to dolazi od jetre; a nije dobro: bole me jetra, to dolazi od jetara.

jorgan je turska riječ; bolje: *pokrivač, pokrivalo.*

ju (akuz. oblik lične zamj. *ona);* bolje: *jê;* mj: on *ju* vidi; treba reći: on *jê* vidi.

K

kajkavština je prema češkome jeziku; bolje: *kajkavski govor, kajkavski dijalekt;* cf. čakavština, francuština, latinština. nijemština, štokavština.

kao što; na pr. *kao što* u ostalih naroda, tako se i u nas Hrvatâ opaža; mi nijesmo ništa odredili *kao što* ni vi; — to treba reći: *kao* u ostalih naroda, tako se i u nas Hrvatâ opaža; mi nijesmo ništa odredili *kao* ni vi (t. j. riječcu *što* treba izostaviti); *kao što* treba upotrebljavati samo u dodanoj rečenici, koja *ima glagol;* na pr. treba reći: da je pamet do suda *kao što je* od suda; bijeli se *kao što* se bijeli ciganska majka; bez glagola treba reći

da je pamet do suda *kao* od suda (nije dobro: kao što od suda); bijeli se kao ciganska majka (nije dobro: kao što ciganska majka). Mjesto: *kao što* može se reći: *kako;* na pr. da je pamet do suda *kako je* od suda; mjesto: *kao što, kako* govori se i: *kako što,* na pr. da je pamet do suda *kako što je* od suda; jer *kako što* munja *izlazi* od istoka i pokazuje se do zapada.

karnostan na pr. postupak; *karnostan* je nespretan neologizam oblikom i značenjem, pa će biti bolje mjesto: *karnostan postupak* — reći: *disciplinarni postupak..*

kasapin je turska riječ; treba reći: *mesar.*

kasapnica je turska riječ; treba reći: *mesarnica.*

kaseta; bolje: *birnica;* cf. škrinjica.

kašnje; bolje: *kasnije.*

kazan je turska riječ; treba reći: *kotao.*

kazniona; bolje: *kaznionica;* cf. blagajna, učiona, štediona, pisarna, knjižara.

kifla (Kipfel) je njemačka riječ; treba reći: *krivaja, krivak, rogač, rogalj* (gen. rogalja).

klup (gen. klupi) kajkavski je oblik; štokav je: *klupa* (gen. klupe).

knjižara; bolje knjižarnica ; cf. blagajna, učiona, štediona, pisarna.

kod; ovaj prijedlog u značenju kretanja, micanja — ne treba upotrebljavati sa genetivom; nije dobro: idemo kod oca; odnesi to kod matere (srijemski provincijalizam), nego treba reći: idemo *k* ocu, odnesi to *k* materi, ili bez prijedloga *k:* idemo ocu, odnesi to materi.

koli je arhaizam; mjesto: *koli* je divna, *koli* je krasna — treba reći: *kako* je divna, *kako* je krasna; ili: *koliko* je divna, *koliko* je krasna; cf. toli, koli — toli.

koli—toli je arhaizam; danas se veli: *koliko—toliko;* mjesto: zadovoljit ćete koli učitelje toli roditelje — treba reći: zadovoljit ćete *koliko* učitelje *toliko* roditelje, ili: zadovoljit ćete *i* učitelje *i* roditelje; cf. toli, koli.

kolodvor je nakazna kovanica prema njemačkoj riječi: Bahnhof; bolje je reći: *postaja* (za manja mjesta, a za veća), *glavna postaja.*

komšija je turska riječ; treba reći: *susjed.*

konak je turska riječ; treba reći: *stan.*

koplje lomiti (Lanze brechen) barbar. je mjesto: *boriti* se, *ogledati se na mejdanu.*

korenika je kajkavski; na pr. on je stara hrvatska korenika, treba reći štok: on je Hrvat *staroga kova.*

koristoljublje; na pr. on to čini iz koristoljublja, — bolje: on to čini *koristi radi.*

kormilo je ruski oblik; bolje: *krmilo;* prema tome: *krmilar* (mj. kormilar, kormanjoš, koje je madž. oblik).

krajoslikar, krajoslikarstvo, krajinoslikarstvo nakazne su i nespretne kovanice; to treba ili opisati (slikar krajeva, slikanje krajeva) ili treba reći: *pejsaž* (prema francuskome: paysage).

kraljevna (Kronpricessin, Königstochter) bit će postalo prema ruskim porodičnim imenima, a u nas je adjektivna imenica, pa je treba ovako deklinovati: 1. kraljevna, 2. kraljevne, 3. kraljevnoj (na pr. našoj *kraljevnoj* ima 10 godina; nije dobro reći: našoj kraljevni) i t. d.

krasosloviti, krasnosloviti nepotreban je i nelijep neologizam; bolje je: *krasno govoriti, besjediti,* a ko ne će tako, neka kaže: deklamovati.

kretom pošte je germanizam prema: mittelst Post; mjesto: pošlji mi *kretom pošte,* treba reći: pošlji mi *po pošti,* ili: *poštom.*

kritičar; bolje: kritik; cf. botaničar, istoričar, povjesničar, fizičar, matematičar.

krmadarstvo je nenarodna i nakazna kovanica; bolje će biti: *krmaštvo* (ili: krmačarstvo), ili: *krmstvo; svinjarstvo.*

krstitke (Taufschmaus) je kajk; štok. je: *krsna čast.*

kruglja nije u Štokavaca poznata riječ; bolje je: *kugla* (na pr. zemaljska, globus).

kruškolik; bolje: kruškast; mjesto: kruškoliko jaje, treba reći: *kruškasto* jaje; cf. crtolik, drvolik, srebrolik, čunjolik, zmijolik i t. d.

kućarenje (das Hausieren); bolje: *torbarenje;* cf. kućariti.

kućariti (hausieren); bolje: *torbariti*; cf. kućarenje.

kućevlasnik; bolje: *vlasnik kuće.*

kupatilo rgjava je provincijalna varoška (srijemska?) riječ; bolje: *kupalo, kupelj, kupalište.*

L

ladanje, ladanjski kajk. su riječi; bolje: *imanje, selo, seoski;* na pr. mjesto: bio sam na ladanju, bolje je reći: *bio sam na selu;* ladanjska crkva, bolje: *seoska crkva.*

lahk, lahko, lahka je kajk; treba reći štok: *lak, lako, laka.*

lanac je madž. riječ; bolje: *veriga, verige.*

latinština je prema češkome; bolje: *latinski jezik;* cf. čakavština, kajkavština, štokavština, francuština, nijemština.

lepeza je turska riječ; bolje: *mahač, mahalica.*

li (lih) je čakavska riječ, mjesto koje Štokavac kaže: *samo;* na pr. to je *li* (lih) za tebe; treba reći: to je *samo* za tebe.

lice mjesta (facies loci) je tugje (latinski); mjesto: bio sam na licu mjesta (in facie loci), treba reći: *bio sam na mjestu . . . .*, obašao sam mjesto, uvjerio sam se glavom (sâm) kakvo je mjesto.

lijenj je srijemski provincijalizam, bolje: *lijen;* cf. lijenjost.

lijenjost je srijemski provincijalizam, bolje: *lijenost;* cf. lijenj.

list, kad znači njem. Brief, treba reći: *pismo.*

listar; na pr. „Pučki listar" (natpis knjizi), treba reći: *„Pučki pismovnik"*, ili: *„Pučki pismovnjak".*

listina je češka riječ; mjesto: *listina* treba reći: *isprava,* a kad ima značiti ono što njem. *Liste,* onda treba reći: *popis.*

listonoša: bolje: *pismonoša.*

lupež nije: hajduk, nego: *kradljivac, tat.*

Lj

lješina je turska riječ; bolje: *strvina, mrcina;* kad je govor o čeljadetu: *mrtvac.*

M

makaze je turska riječ; bolje: *nôžice;* cf. škare.

manjkati u značenju: *nedostajati, nedostati* — uzeto je bez potrebe iz talij. jezika; taj glagol u narodnom govoru znači: *poginuti, lipsati* (kad je govor o stoci).

mariti u značenju „trebati" lički je provincijalizam, na pr. nijesi *mario* pisati mu, ili: nijesu *marili* ovamo dolaziti, — treba reći: nije ti *trebalo* da mu pišeš, nijesu *trebali* da ovamo dogju.

*

Marokanac, marokanski treba reći: *Maročanin, maročki;* cf. Amerikanac, amerikanski; Afrikanac, afrikanski; Mejikanac (Mehikanac), mejikanski (mehikanski).

matematičar; bolje: *matematik,* jer narod gotovo nigda ne gradi imenice nastavkom *ičar;* cf. botaničar, fizičar, istoričar, povjesničar, političar, kritičar.

megjutiman je nakazno načinjena riječ prema adverbu; *megjutim* (upravo: megju tim); mjesto: megjutimno vrijeme, dovoljno je samo: *megjutim;* mjesto: što se dogodilo u megjutimno vrijeme, — treba reći: što se dogodilo *megjutim,* ili: što se dogodilo za *vrijeme toga i toga.*

mehana je turska riječ; treba reći: *krčma.*

mehk, mehko, mehka je kajk; štok. je: *mek, meko, meka.*

Mejikanac (Mehikanac, Meksikanac, mejikanski, mehikanski, meksikanski), treba reći: *Mejičanin, mejički;* cf. Afrikanac, Amerikanac, Marokanac.

menom je kajk. oblik za instr. sing. od lične zamjenice *ja;* štok. je: *mnom, mnome;* nije dobro: ti si bio s *menom,* nego treba reći: ti si bio *sa mnom.*

mentovati je madž. riječ; u nas: *lišiti.*

mimo na pr. kuće, **mimo crkve** (sa gen.) i t. d. bolje: (sa akuz.) *mimo kuću, mimo crkvu.*

miomiris, miomirisan je kovanica načinjena prema njem. *Wohlgeruch, wohlriechend;* bolje: *ugodan miris, ugodno mirisav, mirišljiv.*

mjerodavan (massgebend) ne treba bez osobite potrebe govoriti ni pisati; *mjerodavan* može se uvijek dobro opisati; na pr. što on veli, to nije mjerodavno za mene; ili: po mojem nemjerodavnom mišljenju — možemo reći: što on veli, to nije meni pravilo; po mojem mišljenju, koje ništa ne odlučuje ili: ne presugjuje.

mnijenje; bolje: *mišljenje.*

molim (na pr.) **zatvoriti vrata** (ich bitte die Thür zuzumachen) i u svim ovakim prilikama, na pr. *čemu pitati, zašto čitati...* treba reći: molim te (ili: vas), *zatvori* (zatvorite) vrata; ili: molim *da se zatvore* vrata; čemu *da pitam?* čemu *da citam?*

moliti (na pr.) **dopust,** molit će od njega novaca — treba reći: moliti *za* dopust, moliti će ga *za* novce.

moraš (na pr.) **znati** je germanizam; treba reći: *treba da znaš, valja da znaš,*

možebitni (etwaig); ovo treba opisati; na pr. mjesto: na možebitna pitanja odgovorit će predsjednik — treba reći: *ako tko što zapita,* odgovorit će predsjednik.

muž je onaj, koji ima ženu; stoga nije dobro reći (kad se ne misli oženjen čovjek) na pr. mnogi muževi, slavni muževi, znamenit muž — nego treba reći: *mnogi ljudi,* slavni *ljudi* (junaci), znamenit *čovjek* (junak, pjesnik i t. d). —

mužak (das Männchen, mas-maris); bolje: *mužjak.*

N

na ne valja u svezi kao: *na čemu* sada radite? umr'o *na* koleri — već treba reći: *oko čega radite?* umr'o *od kolere.*

nabožan, nabožnost nepotrebne su riječi iz ruskoga ili češkoga jezika mjesto naših riječi: *pobožan, pobožnost.*

načitan je ruska riječ; na pr. ovaj je čovjek načitan, bolje: *ovaj je čovjek mnogo čitao.*

nadležan, nadležnost ruske su riječi; mjesto: on je *nadležan* u Zagreb; ti nijesi nadležan o tome suditi, on nije s njime iste nadležnosti — treba reći: on *pripada* Zagrebu, ti *ne možeš* (nemaš prava) suditi o tome, on nije s njime iste pripadnosti.

nadnačelnik (Oberbürgermeister); bolje: *vrhovni načelnik.*

nadobudan; na pr. nadobudna mladež, bolje: mladež *puna nade,* mladež *obilna nadom.*

nadoći (ankommen, anlangen, advenire); bolje: *doći s puta, dohoditi, prići, stići, prispjeti;* na pr. mj. nadošli u Zagreb, — treba reći: *stigli* su, *prispjeli* su u Zagreb.

naglasiti, naglašivati ne treba uzimati u prenesenom značenju, jer je to prema njemačkome: betonnen; nije dobro na pr. *naglasio* je *potrebu* takova rada, svi su govornici *naglasili,* kako to narod jedva čeka; to treba reći: *istaći, isticati,* dakle: *istakao je potrebu ....,* svi su govornici *istakli ....*

nagovoriti u značenju njemač. *anreden* nije dobro, već treba reći: *progovoriti s kim* ili *kome,* mjesto: ja sam ga prvi nagovorio, — treba reći: ja sam mu prvi *progovorio, rekao,* ja sam ga prvi *pitao.*

nahuditi; bolje: *nauditi;* nahuditi je kajk.

nahustiti; bolje: *naustiti* ili *ustiti.*

najpače ne će biti poznato; bolje: *osobito;* cf. ponajpače.

naklada (Verlag) ne će narod razumjeti; bolje: *izdanje;* mjesto: druga (treća i t. d.) naklada, treba reći: drugo (treće i t. d.) izdanje; ili: o *trošku,* na trošak, *troškom,* na pr. mjesto: nakladom pisca, — treba reći: o *trošku* (troškôm) *pisca,* na trošak piščev, o *trošku piščevu;* cf. nakladnik.

nakladnik; bolje: *izdavač, knjižar izdavač;* cf. naklada.

nalik čemu biti nije dobro; mjesto: sin je *nalik ocu* treba reći: sin je *nalik na oca,* ili: sin je *sličan ocu.*

namira (Quittung); bolje bi bilo: *namirnica,* još bolje: *potvrdnica, priznanica.*

namještajan, na pr. *namještajna radnja;* bolje: *radnja koja se namješta,* ili (prema smislu): radnja koja se ima namjestiti.

namrijeti; na pr. to nam naši djedovi namriješe; bolje: to nam naši djedovi *ostaviše, priskrbiše.*

naobraziti, naobražen; bolje je: *obrazovati, obrazovan,* ili: *izobraziti, izobražen.*

napadan (auffallend) nakazni je germanizam, mjesto: to je napadno — treba reći: *to pada u oči;* mjesto: napadna sličnost — treba reći: *sličnost koja u oči* udara.

napučen (bevölkert) je germanizam; bolje: *naseljen, naselan* (žens. rod: naseona).

napučiti na pr. zemlju, bolje: *naseliti, nastaniti* zemlju.

napustiti (auflassen) u značenju: *ostaviti* — nije dobro; na pr. napustio sam taj posao, — treba reći: *ostavio* sam taj posao; cf. pustiti, zapustiti.

naputnica (Geldanweisung); bolje: *novčanica;* cf. doznačica.

naredan, na pr. naredna godina, nastavit će se u narednom broju — nije dobro; treba reći: *godina koja slijedi,* nastavit će se u *broju koji slijedi;* ne bi bilo dobro reći: nastavit će se u potonjem broju, potonja godina; cf. potonji.

nasjesti kome (einem aufsitzen); bolje: *dati se prevariti, nasamariti.*

naslaga je kovanica za njemačko: Schichte; u narodu ima lijepa riječ: *nasjevina,* dakle: *prva, druga nasjevina* i t. d.

naslov je ruska riječ; mjesto: ova je knjiga izišla pod *naslovom....*

treba reći: ova je knjiga izišla pod *natpisom* (imenom) . . , .; mjesto: javlja se ovime slavnomu *naslovu* . . . treba reći; javlja se ovime slavnomu *ravnateljstvu* (slavnoj upravi i t. d).

nastan; mj. otvorio trgovinu s *nastanom* u Zagrebu, bolje: otvorio trgovinu sa *sjedištem,* sa *nastavanjem* u Zagrebu, ili još bolje: *otvorio* trgovinu u Zagrebu.

nastupati, nastupiti ruske su riječi; mjesto: proljeće je nastupilo, nastupio je službu, bolje je: *počelo se proljeće, otpočeo je* službu, *počeo je da služi.*

našastar (Inventar) rgjava je i nakazna kovanica s tugjim nastavkom; mjesto: *našastar* — bolje je: *našasnik, inventar.*

navodno je rgjav prijevod njemačkoga: *angeblich;* na pr. bio je *navodno* kolar; bolje je: *bio je,* kako kaže (kako se kaže, kako kažu), *kolar.*

navoran; na pr. navorano lice; bolje: *narozano, namežurano, nabrano lice.*

navrat; mjesto: to je učinio u više navrata, — bolje: to je učinio u više *mahova.*

nazidan; na pr. nazidna početnica, treba reći: *zidna početnica.*

nazor; na pr. po mom nazoru (meiner Ansicht nach), treba reći: *po mome mišljenju.*

na životu; na pr. on osta jedini na životu (blieb am Leben), treba reći: on osta jedini *u životu;* da li si još u životu (nije dobro reći: da li si još *na životu)?*

nebotičan ne treba osim u pjesmi upotrebljavati.

nego ako; nije dobro reći: ja ne ću doći, *nego ako* ti dogješ — nego treba reći: ja ne ću doći, *već ako* ti dogješ; kad se mjesto „*nego*“ može reći „*ali*“, onda je dobro: *nego ako;* na pr. *nego ako* što možeš, — ovdje možemo reći i: *ali ako* što možeš; u prvome primjeru ne bi štokavski bilo dobro: ja ne ću doći, *ali ako* ti dogješ, — stoga ne može biti ni: *nego ako* ti dogješ — nego samo: *već ako ti dogješ.*

negodovati, negodovanje je ruski; mjesto: izrazio mu svoje negodovanje — bolje je: *izrekao, izjavio* je svoje *nezadovoljstvo,* ili: *izjavio je, rekao je, da je nezadovoljan.*

neka, nekate je slavonski provincijalizam; bolje je: *nemoj, nemojte;* na pr. *neka* vikati, *nekate* misliti — treba reći: *nemoj* vikati, *nemojte* misliti.

nekoliko na pr. **ljudi**; kad se misli manje *od pet*, treba reći: *nekolika čovjeka;* mjesto: *nekoliko jabukâ: nekolike jabuke.*

neminovan; bolje: *gotov, siguran;* mjesto: čeka ga neminovna smrt, treba reći: *čeka ga gotova, sigurna smrt.*

ne mogu se izraziti (ich kann mich nicht ausdrücken); treba reći: *ne mogu pravo reći, ne mogu pravo* izjaviti.

ne može nego na pr. zapovijedati; to treba reći: *on može samo zapovijedati.*

neophodan je nakazna kovanica prema njem. unumgänglich; mjesto „neophodan" treba govoriti i pisati: *prijeki;* na pr. neophodno je potrebno, — treba reći: *to je prijeko potrebno,* od *prijeke je potrebe.*

neponjatno je ruski, treba reći: *nepojmljivo.*

neprobitan; na pr. neprobitne platnene vreće, bolje: vreće *koje ne probijaju,* t. j. iz kojih ne probija na pr. žito; cf. probitan.

nestadnik (der Vermissene); bolje: *izgubljenik, nestalac.*

nesmiljeno; na pr. nesmiljeno ga udario, — treba reći: *nemilice, nemiloslivo, neumoljivo* ga udario.

neumitan (kao i: umitan) zališna je i nepotrebna riječ pored narodnijeh riječi: *podmitljiv, nepodmitliv, nemilosrdan;* dakle nije dobro: neumitna smrt — nego: *nepodmitljiva, nemilosrdna* smrt.

neumjestan je prijevod njemač. *unstatthaft*; mjesto: to je neumjesno, vaša neumjesna dosjetka — treba reći: *to nije na mjestu, vaša loša dosjetka;* cf. umjestan.

nevježa je nepotrebna ruska riječ; bolje: *neznajša, neznalica.*

nije dorastao tome poslu (er ist dieser Arbeit nicht gewachsen); treba reći: *nije podoban da to učini.*

nijemština je prema češkome; bolje: *njemački jezik;* cf. čakavština, kajkavština, štokavština, latinština, francuština.

ništovan; prema: ništav, ništavac, ništavilo, ništavost, koje su narodne riječi, treba govoriti: *ništavan;* cf. ništovnica.

ništovnica; tako se zove nekaki službeni spis; bolje će biti (prema: ništav, ništavac, ništavilo, ništavac, koje su narodne riječi): *ništavnica;* cf. ništovan.

nijetiti je kajkavska riječ, bolje: *raspirivati, podjarivati.*

ništa nova (na pr. na svijetu), što je nova, bolje: ništa *novo* (na svijetu), što je *novo?*

niti ne; na pr. on ga *niti ne pita,* treba reći: on ga *i ne* pita (iza *niti* ne dolazi negacija).

nu; dobro štokavski treba reći: *no,* jer *nu* nije dobro uzimati u značenju suprotnoga veznika mjesto *no;* nije dobro reći: ti si mene vidio, *nu* ja tebe nijesam, već treba: *no* ja tebe nijesam; *nu* može biti samo uzvični (eksklamativni) veznik, na pr. nu jadan čovječe! *nu* tako ti Boga!

nužda, nuždan je ruski; bolje: *potreba, potreban.*

Nj

njin, njino, njina treba govoriti i pisati: *njihan, njihno, njihna.*

O

ob, na pr. bacio ga *ob zid* — nije dobro, nego: bacio ga *o* zid, jer *ob* sa akuz. uzima se samo za vrijeme, na pr. *ob dan, ob noć, ob zimu; ob* se sa lok. nigda ne slaže; zato nije dobro ni ovo: *ob ovom* poslu; treba reći: *o ovom* poslu.

obal; na pr. mnogo je uplaćivano na *obal* starijih zaostataka, — treba reći: mnogo je uplaćivano *za umanjivanje* (za umanjicu, umalicu) starijih zaostataka.

obaviti, obavljati su oblici sumnjive vrijednosti; bolje štokavski: *svršiti, svršivati, izvršiti, izvršivati, činiti, učiniti.*

obitalište; bolje: *obitavalište,* još bolje: *nastavalište.*

obitavati je ruski; mjesto: ljudi obitavaju po gradovima, bolje je: ljudi *nastavaju* (stanuju) u gradovima.

obljubiti domovinu nije dobro; *obljubiti* ima posve drugo značenje u Štokavaca nego što se u ovome primjeru misli; to treba reći: *zamilovati* domovinu, *zapaziti* domovinu.

obnaći; na pr. obnašao sam vas imenovati .... grdni je germanizam prema: habe zu ernennen befunden; to treba reći: *imenovao sam vas ..., postavio sam vas;* mjesto: obnašao sam naredbu staviti izvan kreposti, — treba reći: *ukinuo sam naredbu;* mj: *obnášao je službu,* treba reći: *služio* je i t. d.

obnarodovati (publiciren) je ruski; mjesto: ova je naredba *obnarodovana,* treba reći: ova je naredba *proglašena, objavljena.*

oborina (Niederschläge), bolje: *padavina, padalina.*

obveza; bolje: **obaveza,** ali ni: *obaveza* nije dobra štok. riječ; nije

narodno, kad se kaže: moja je *obveza* (obaveza), da mu platim dug; treba reći: moja je *dužnost (jamstvo, obećanje)* da mu platim dug; cf. obvezati se.

obvezatan (obligatan) je rgjav barbarizam, jer ima završetak tugje riječi *(tan* — prema: obliga-tan); mnogo je bolje: *obavezan, obvezan.*

obvezati se; bolje: *obavezati* se; ali nije dobro reći na pr. ja se *obavezujem* da ću platiti, — to treba reći: ja *obećajem,* ili (prema prilikama): ja *jamčim* da ću platiti dug; cf. obveza.

obveznica; bolje: *priznanica, zadužnica.*

očeknina (Wartegeld, Wartegebühr); bolje: *pričeknina.*

očevidničar; na pr. natječaj za mjesto *očevidničara,* bolje: za mjesto *nadglednika, nadzornika* (nečega).

odalečiti; bolje: *udaljiti, odaljiti.*

odgovarati zadatku; na pr. to ne odgovara zadatku, bolje: *to nije prema zadatku.*

od kojih; na pr. u ovakim prilikama: upravljaše zborom *od kojih* 70 pjevača, bolje: upravljaše zborom sa *jedno* 70 pjevača, ili: upravljaše zborom sa *neko* 70 pjevača, ili: upravljaše zborom *do* 70 pjevača; cf. *sa kakovih.*

odnosno je rgjavo načinjeno prema njemačkome: *bezüglich,* kad se veli na pr. ova je knjiga prevedena *odnosno* preragjena u nekoliko jezika; to treba reći: *prevedena ili preragjena.*

odnošaj (odnos) je ruska riječ; mjesto na pr. u kakom *odnošaju* stojiš s njime: — treba reći: u kakvim prilikama *stojiš* (živiš) s njime; — ili: u kakvoj si *svezi* s njime; prema tome mj. *odnositi* se treba reći sa glagolima: *biti; privezati se*; na pr. prijateljstvo tiješti nam radosnicu suzu, koja *se odnosi* na srce, — bolje: koja se *srcu privezuje.*

odsuditi treba govoriti i pisati: *osuditi.*

odsutan; bolje: *izočan, nenazočan,* na pr. on je *odsutan* — bolje: on je *izočan, nenazočan;* cf. odsutnost, prisutnost, prisutan.

odsutnost je ruski oblik; bolje: *nenazočnost, izočje;* mjesto: to je rekao u mojoj *odsutnosti,* bolje je: to je rekao za moje *nenazočnosti,* za moga *izočja;* cf. odsutan, prisutan, prisutnost.

odšteta; bolje: *naknada;* **odštetiti**, bolje: *naknaditi.*

odušak, oduška; ove dvije niječi ne treba megjusobno zamjenjivati: *odušak* znači: das Aufathmen, a *oduška* znači: das Luftloch·

oduzeti riječ; na pr. ako ne budete govorili o stvari, *oduzet ću vam riječ;* treba reći: *zabranit ću vam govoriti;* cf. imati riječ.

odvažiti se našto je ruski; bolje: *nakaniti* se našto, mjesto: jedva sam se odvažio na taj posao, bolje: jedva sam se *nakanio* na taj posao; cf. odvažan, odvažnost.

odvažan; bolje: *neustrašiv, neustrašljiv, smion, hrabar.*

odvažnost; bolje: *neustrašivost, smionost, hrabrost.*

odvelo ga kući je lički provincijalizam; bolje: *uzeše ga kući.*

odžak je turska riječ; treba reći: *dimnjak.*

ogavan je zališna češka riječ pored naše: *gadan.*

ograditi se, **ogragjivati** se je prema češkome: ohraditi se, ohrazovati se; to treba reći: *odbijati što* od sebe; *odbranjivati* se od čega; prema tome imamo i imenicu: odbrana; *ograditi* znači u narodnom govoru: umzäunen, obsepio.

ogroman je nepotrebna ruska ili češka riječ; treba reći: *golem.*

okapanje je riječ sumnjive vrijednosti u značenju: posao. trud, muka; na pr. imao je dosta *okapanja,* — treba reći: imao je dosta *posla, truda, muke.*

okolnost; bolje: *prilika;* na pr. mi živimo u rgjavim okolnostima; bolje je: mi živimo u rgjavim *prilikama.*

okvir; bolje: *oplata,* na pr. slika bogorodičina u zlatnoj *oplati* (mj. u okviru); mjesto: u okviru današnje austro-ugarske monarkije, — bolje je reći: u *današnjoj austro-ugarskoj monarkiji* (t. j. treba reći bez: *u okviru).*

olina; treba reći: *količina.*

olovka (Bleistift); bolje: *pisaljka.*

onaj u ovakim primjerima: učenici srednjih i *oni* visokih škola; djela mladićâ i *ona* staraca treba da su poštena (die Thaten der Jünglinge und *die* der Greise), — jest germanizam: to treba reći: učenici srednjih *i učenici* visokih škola; djela mladića *i djela* staraca treba da su poštena.

onamo je vrlo rgjavo uzimati prema njemačkome: *dahin;* na pr. ja tu naredbu razumijem *onamo,* da svaki neporočni gragjanin...; riječ *onamo* treba izostaviti ili mjesto nje uzeti: *tako,* dakle: ja tu naredbu razumijem *tako,* da....; cf. tamo.

onostran; bolje: *onostranski.*

opaska je rgjav prijevod njemačkoga: Bemerkung; bolje: *napomena, bilješka.*

opaziti; na pr. imam vam ovo opaziti (ich habe ihnen zu bemerken), treba reći: imam vam ovo *kazati, reći, napomenuti;* dobro si mu *opazio,* da ne ide svaka čizma na svaku nogu; narod bi to rekao: dobro si mu *priklopio;* cf. primijetiti.

opetovan; bolje: *ponovan,* iznovičan*; opetovati,* bolje: *ponavljati, ponoviti.*

opetovnik; bolje: *ponavljač, ponovnik.*

oponašati je kajkavska riječ i može podnijeti u književnom jeziku, premda u Kajkavaca taj glagol više znači radnju poradi smijeha i podrugivanja negoli ozbiljnu. — Štokavci nemaju zgodne riječi za njemač. *nachahmen,* lat. imitari, već se pomažu kakokada; govore: *ugledati* se u koga, *držati se* koga, *raditi* (govoriti, pisati, hoditi i t. d.) *kao, našljedovati; podražavati* kome ili: *podražavati koga* je nezgodno, jer prvo je prema ruskome jeziku, a potonje prema crkvenoslovenskome, a *podražavati, podražiti* znači u narodnom govoru: reizen, irritare.

oporba je vrlo nezgrapna kovanica najnovijega vremena u značenju: *opozicija;* mjesto „oporba" uvijek je bolje reći: *opozicija* (prema lat. glag. opponere).

opotražan; na pr. opotražno povjerenstvo; treba reći: *potražno povjerenstvo;* prema tome i: *potražiti* mjesto: *opotražiti* što je posve nenarodno.

opozvati nije dobro u značenju njem. *wiederrufen;* bolje: *odreći, poreći, odricati;* mjesto: ja to opozivljem; treba reći: ja to *poričem,* ili: ja se toga *odričem.*

opredijeliti, opredjeljivati jesu nepotrebne ruske riječi, mjesto kojih treba govoriti i pisati: *odrediti, odregjivati.*

opreka za njemačko: *Gegensatz* je riječ sumnjive vrijednosti; bit će bolje reći: *protivština.*

oprovrgavati, oprovrgnuti, bolje: *utjerati, ugoniti, ugnati u laž;* na pr. on me nije oprovrgao; bolje: on me nije *utjerao u laž.*

opseg je češka riječ; bolje: *obujam.*

opstanak, opstati češke su riječi, koje možemo vrlo često zamijeniti riječima: *život, živjeti;* na pr. borba za *opstanak,* naš je *opstanak* na ovoj zemlji težak, teško je kod njega *opstati;* bolje je reći: borba za *život* (življenje), naš je *život* (življenje) na ovoj zemlji težak, teško je kod njega *živjeti.*

opšti je ruski ili crkvenoslovenski oblik; bolje: *opći, općeni;* cf. opština.

opština je ruski ili crkvenoslovenski oblik; bolje: *općina;* cf. opšti.

osebunjak, osebujni su kajkavske riječi; štok. je: *osobina, osobitost, osobit.*

osjeka nije dobro nego: *osek, osekaj;* plima i *osek* (ili: osekaj).

osloviti koga nije dobar glagol, jer naši glagoli, koji znače: govoriti, besjediti — nemaju nigda uza se u akuzativu ono čeljade, kojemu se govori; *to* treba reći: *govoriti, progovoriti, besjediti, reći kome;* cf. sloviti.

osoba je zališno upotrebljavati u ovakim primjerima: u *osobi* gospodina Petrovića našli su vrsna pomoćnika; to treba reći: u gosp. Petroviću našli su vrsna pomoćnika *(bez osoba);* i u konjugaciji treba reći: prvo, drugo, treće *lice* — mjesto: prva, druga, treća *osoba;* mjesto: bilo je tamo mnogo osoba, to su osobne stvari (pensönliche Sachen), kakva si ti osoba? i u sličnim prilikama — bolje je reći: bilo je tamo *mnogo ljudi,* to su *lične stvari,* kaki si *ti čovjek?*

osupniti se je kajkavski; štokavski se kaže: *kameniti se,* na pr. ja se čudim i *kamenim.*

osvjedočiti se (sich überzeugen); bolje: *uvjeriti* se.

ošastan; na pr. *ošasno dobro;* to je dobro, za koje se ne mogu naći legalni našljednici; mjesto: *ošasno dobro,* — treba reći: *ošasto dobro.*

otadžbenik i *domorodac* — znače njemački: der Eingeborene, stoga te dvije riječi ne treba zamjenjivati sa: rodoljub (patriota).

oticati; bolje: *otjecati;* cf. sticati, priticati, uticati, poticati.

otkaz; bolje: *odreka;* cf. otpovjed, otpovjedati, otkazati.

otkazati na pr. stan, treba reći: *odreći se stana; otkazati* znači u narodnom govoru: antworten, respondere; cf. otkaz.

otkloniti na pr. čast, izbor — prijevod je njemač. *ablehnen;* to se kaže: *odbiti, ne primiti.*

otkriće je samo sobom dobra riječ, ali nije dobro reći: otkriće Amerike (ili koje nepoznate zemlje), bolje: *iznašašće, pronalazak* Amerike.

otpovjed; bolje: *odreka;* cf. otkaz, otpovjedati, otkazati.

otpovjedati, otpovjediti na pr. stan, bolje: *odreći se* stana; cf. otkaz, otkazati, otpovjed.

otputovati; bolje: *poći na put, otići na put, uputiti se, otpraviti se, otpremiti se.*

otvarati; bolje: *otvorati.*

ovisiti; na pr. to ovisi od mene (o meni); treba reći: *to stoji* do mene; cf. zavisiti.

ovom zgodom; bolje: *ovom prilikom.*

ovopogledan prava je nagrda jezična; mjesto: ovopogledna naredba, — treba reći: *ova naredba, spomenuta naredba, istaknuta naredba* i t. d; cf. topogledan.

ovostran; bolje: *ovostranski.*

ovovladan; mjesto: ovovladna odluka, bolje: *odluka ove vlade.*

ovrha; bolje: *izvršenje presude.*

oženiti, oženiti se upotrebljava se u dobrom narodnom govoru samo u značenju: otac je oženio sina, lani sam se oženio; nikako nije dobro: ja ću *oženiti* Milicu, ili: Danica je *oženila* Milana; to treba reći: ja ću se **oženiti** Milicom, uzet ću Milicu za ženu; Danica se *udala* (pošla je) za Milana.

P

pako je arhaistički oblik; bolje je: *pak;* ni „pako“ ni „pak“ ne treba uzimati s veznikom *„ili“;* na pr. Stanko veli, da će on od toga obogatiti *ili pak* (pako) sasvim osiromašiti; to treba reći:.... da će obogatiti *ili* sasvim osiromašiti *(bez: pak, pako).*

pariški; pridjev od imenice „Pariz“ treba govoriti i pisati *pariski* kaogod što imamo od: srez—*sreski,* od: Francuz—*francuski,* od: Englez—*engleski.*

parobrod: bolje: *paroplov.*

patos je madž. riječ; treba reći: *pod.*

pećina nije isto što: *hrid* već znači što i: *spilja.*

pendžer je turska riječ; treba reći: *prozor.*

peškir je turska riječ; treba reći: *ručnik.*

pet put; treba reći: pet puta (šest puta, nekoliko puta); iza glavnijeh brojeva od: *pet* dalje i iza priloga, koji znače množinu stvari ili lica, treba reći: *puta;* iza brojeva: dva, tri, četiri — govori se: *puta* i *put;* dakle: dvaput, triput, četiriput — i: dva puta, tri puta, četiri puta.

pet sto; treba reći: *pet stotina;* tako iza sviju glavnih brojeva;

dalje od pet; dakle: *šest stotina, sedam stotina* i t. d; a nije dobro: šest sto i t. d.

piknja je kajkavska riječ; bolje će biti: *točka* i ako je ta riječ iz ruskoga jezika, ali se već odomaćila kao i od nje izvedene riječi: točan, točnost; *tačka* je gramatički bolja riječ, ali je u narodu manje poznata kao i od nje izvedene: tačno, tačnost.

pisarna; bolje: *pisarnica;* cf. gostiona. učiona, štediona, blagajna, kazniona.

pitanje staviti; na pr. stavi na nj ovo pitanje; treba reći: *zapita ga, upita ga;* cf. staviti pitanje, postaviti pitanje.

plavetilo; bolje: *plavilo, plavetnilo.*

ploča je dobra riječ kad znači: *kamena ploča* (na pr. na grobu); kad bi imala ta riječ značiti „tabla" (Tafel, tabula), onda treba reći: *crna daska;* cf. tabla.

plodina je češka riječ; bolje: *plod,* koje je narodna riječ.

pluća je u narodu riječ ženskoga roda u jednini, dakle: *boli* ga pluća, to *dolazi* iz pluće; nije dobro: *bole* ga pluća, to dolazi iz plućâ ili iz plućiju.

pljenidba znači prema *plijen* što i: *pljačka,* die Beute, praeda; prema tome nije dobro: sudska pljenidba — nego treba reći: *sudski popis* (stvari); cf. zaplijeniti.

po; na pr. Dubravka spjevana *po* Ivanu Gundulìću — treba reći: Dubravka spjevana *od* Ivana Gundulića; prijedlog *po* s lokativom *uz trpni oblik glagolski* ne potvrgjuje se dobrim narodnim govorom; dobro je: ovo sam ispjevao *po* Dubravki Ivana Gundulića (ovdje je *po* što i: prema).

pobornik je ruska i za nas zališna riječ pored narodne riječi: *branič, branilac.*

počam, počamši oblici su arhaistički; danas: *počevši.*

početi; na pr. školska godina počinje (ili: počet će) . . . ., bolje: školska *će se* godina početi (ili: počet će se); mjesto: proljeće počinje mjeseca ožujka, treba reći: *proljeće* se *počinje. . . .*

početkom godine nije dobro nego treba reći: *na početku godine,* jer *početak* ne znači: vrijeme; dobro je reći: *zorom, jutrom, noću* i t. d., jer: zora, jutro, noć — znače vrijeme; cf. svršetkom.

počimati, prez. počimam, počmem — treba reći: *počinjati, početi* — prez. *počinjem, počnem.*

počivati je germanizam kad se kaže: naša prava počivaju na za-

konitom temelju; — to treba reći: naša prava *imaju zakonit* temelj, — *osnovana su na zakonu.*

podatak (data litteraria); bolje: *prilog.*

podčinjen; bolje: *podložen, podan;* mjesto: njemu su mnogi ljudi potčinjeni; bolje: njemu su mnogi ljudi *podloženi, podani;* cf. podčinjenik.

podčinjenik; bolje: *podloženik, podanik;* cf. podčinjen.

podmetati, podmetnuti, podmetanje za njemačko: unterschieben, Unterschiebung — nije dobro; narod veli: *podvaliti, podvaljivati, podvala.*

podobnjak za njemač. Doppelgänger nije dobra riječ; bolje: *istoličnik;* cf. dvojak, dvojnik, dvojenac, sličnjak.

podrijetlo, porijeklo, poreklo nije dobro uzimati u značenju njem. Ursprung; Abstammung; to treba reći: *izvor, rod,* postanje; *podrijetlo* (poreklo) znači upravo: *prezime* (Zuname, Familienname, cognomen). — Nije dobro dakle: taj je čovjek tamna porijekla — već treba reći: tamna *roda, postanja, izvora.*

podrobno; na pr. podrobno ću opisati — to je kajk; štokavski se kaže: *pojedince, napose, potanko, obilno.*

podstrekavati je sasvijem nepotrebna ruska riječ kod našijeh lijepijeh riječi: *podbadati, podjariti, podjarivati, nagoniti.*

podučiti, podučavati je prema njemač. *unterrichten*; bolje: *poučiti, poučavati.*

poduzeti, poduzimati, poduzeće, poduzetnik za njem. unternehmen, Unternehmung, Unternehmer, bit će bolje: *pothvatiti, pothvatiti se, pothvaćati, pothvat, pothvatnik.*

poduzeti mjere; bolje: *postarati* se, *pobrinuti* se o čemu.

pogan, poganski znači u narodu: *nečist, gadan;* za njem. Heide, heidnisch, lat. paganus — treba reći: *neznabožac, neznabožački.*

pogibelj; bolje: *pogibao* (genit. pogibli).

pogodovati, pogodnost (begünstigen, Begünstigung), bolje: *povoljiti, povolja.*

pogrješavati za njemač: vermissen rgjava je i narodu nerazumljiva riječ; bolje je: *ne vidjeti.*

pokrovitelj je ruska riječ; u nas će biti bolje: *zaštitnik, zakrilnik.*

polag; na pr. i ja sam bio polag (auch ich war dabei); treba reći: i *ja sam bio tamo;* ili: i ja sam bio *nazočan;* „polag" je danas arhaizam.

polagati, položiti na pr. ispit; bolje: *načiniti, svršiti, smiriti ispit.*

polagati važnost; na pr. osobita se važnost polaže na razumno upotrebljenje veresije; treba reći: osobito *se treba brinuti* za razumno upotrebljenje veresije, ili: mnogo *treba držati* do razumna upotrebljenja veresije; bit će dobro: *položiti kletvu, zavjet, temelj.*

pola jedan; na pr. sad je pola jedan ($^1/_2$ 1) sat, — treba reći: sad je *dvanaest i pola, dvanaest i dva četvrta sata;* cf. dva četvrta na . . ., tri četvrta na . . .

polijegati je riječ sumnjive vrijednosti u značenju: *dolaziti;* na pr. ti glasovi poliježu iz Beča, mjesto: *dolaze* iz Beča.

političar; bolje: *politik;* cf. botaničar, istoričar, povjesničar, fizičar, matematičar.

poljodjelac, poljodjelstvo riječi su bez potrebe skovane kod lijepih i narodu poznatih: *ratar, ratarstvo.*

pomanjkanje za njemač. *Ermangelung* ne će biti dobro; bolje je: *nestadak, nestašica.*

pomjestan; na pr. pomjesni parobrod odlazi svaki sat iz Zemuna u Biograd; bolje: *mjesni* paroplov odlazi.

ponašati se bit će prevedeno iz njemač. (sich benehmen); bolje: *vladati* se; prema tome i: *vladanje* mj. ponašanje.

ponajpače ne će biti poznato u narodu; mjesto: *ponajpače* govori se: *ponajviše;* cf. najpače.

ponesrećiti; na pr. postoci *ponesrećenih* radnika; ukupni broj *ponesrećenja,* treba reći: postoci *postradalih* radnika, ukupni broj *postradalih.*

po ničem; treba reći: *ni po čemu;* prijedlog dogje izmegju negacije i zamjenice; cf. za ništa; u ničem i t. d.

ponižica; na pr. ne računaju ni na povišicu ni na *ponižicu* onoga, što je ugovoreno; treba reći mj. *ponižica: umalica, umanjica.*

ponovno kao prilog je nepotrebna kovanica, kad imamo: *na novo;* pridjev: *ponovan, ponovni* može podnijeti.

ponutrica; na pr. ponutrica kuće, bolje: *ponutarnjica, ponutrašnjica* kuće.

popust poreza; bit će bolje mjesto: dobio je popust poreza — reći: dobio je popust *od* poreza; cf. popustiti.

popustiti, popuštati; na pr. popušta se $^1/_3$ poreza, — bolje: *popušt se za* $^1/_3$ od poreza; cf. popust poreza.

poredati; bolje: *poregjati;* cf. redati, razredati.

poriv je ruski; mjesto „poriv“ bit će bolje: *utisak* (u materijalnom smislu), *dojam, polet* (u idejal. smislu); na pr. u zidu su veliki utisci (mj. porivi), očuti u svom srcu duboki, veliki *dojam* (polet, mjesto: duboki poriv).

porod; na pr. porod Isusov, porod Otkupitelja — nije dobro; to treba reći: *rogjenje, porogjenje* Isusovo; **porod** je: proles, progenies; cf. porogjaj.

porogjaj je: partus, zato ne treba govoriti: *porogjaj* Otkupiteljev, nego: *rogjenje, porogjenje* Otkupitelja; cf. porod.

posestrimih zemalja; na pr. kulturni razvitak posestrimih zemalja, — treba reći: kulturni razvitak *pòsestrîmâ zemáljâ.*

posipalo; na pr. cestovno posipalo, bolje: *materijal* (gragja?) za posipavanje.

posizati; bolje: *posezati;* cf. dosizati.

posjed; bolje: *imutak, imanje, imuće, gospodarstvo, gazdinstvo* — kako kada već zatreba; cf. posjednik, posjedovati.

posjednik; bolje: *gazda, gospodar;* cf. posjed, posjedovati.

posjedovati; bolje: imati; na pr. ja posjedujem kuću, — treba reći: *imam* kuću; cf. posjed, posjednik.

posjet, posjeta; na pr. imao sam danas dva posjeta, vratio sam mu posjetu, — treba reći: imao sam danas dva *pohoda, vratio sam* mu *pohode;* cf. posjetiti.

posjetiti je ruski; treba reći: *pohoditi;* na pr. posjetio sam prijatelja; bolje: *pohodio* sam prijatelja; cf. posjet.

posmatrati, posmatrač nepotrebne su kovanice kad imamo: *promatrati, razmatrati, promatrač.*

postaviti pitanje; na pr. postavljam pitanje; treba reći: *pitam;* cf. pitanje staviti.

postelj je kajkavski oblik; štok. je: *postelja.*

posvema, posvemašnje; bolje: *posve, potpuno.*

posvetiti se čemu (sich widmen); treba reći: *dati se na* što, na pr. on se posvetio nauci, treba reći: *on se dao na nauku.*

po svoj prilici da; mjesto: po svoj prilici da će kiša padati — treba reći: po svoj prilici će kiša padati (t. j. riječcu *da* treba izostaviti; tako još kod ovijeh riječi: dakako, jamačno, jedva svakako, sigurno i u drugim prilikama).

pošast; bolje: *kuga.*

pošto im nije nitko to rekao (i u sličnim prilikama); to treba

reći: *budući da* (ili: jer, jerbo, kako, kada, što, zašto) im nije nitko to rekao. Veznik *pošto* ne upotrebljava se nigda u uzručnom značenju; „*pošto*“ je vremeni veznik i znači, da se ono, što se veli u glavnoj rečenici, dogagja *poslije* onoga što se veli u zavisnoj rečenici; na pr. točeći vodu jednako je gledala u nj i *pošto* natoči, nikako nije mogla da se odande otrgne.

poticati; na pr. to *potiče* od tebe, treba reći: to *potječe* od tebe; dobro je: vatru *poticati*, on *potiče* vatru, on *natiče* na ražanj, jer je u tim primjerima korijen *tak* (a ne: *tek*).

potlehušica; bolje: *pozemljuha*.

potonji ne će biti dobro u značenju: zadnji, pošljednji (posljednji); u dobrom narodnom govoru ta riječ znači ono, što njem. der darauffolgende; na pr. otac mi je darovao djela St. Vraza i djela P. Preradovića; *potonja* (t. j. djela Preradovićeva) su mi osobito mila.

potpisivati ne valja prema njemačkome jeziku uzimati u prenesenom značenju; na pr. protivnici vele: premalo se čini za moralni napredak naroda; *potpisujem* taj sud, ali dodajem . . ., treba reći: *slažem se, pristajem*.

potpunoma; bolje: *potpuno*.

potraga; na pr. pošto je *potraga* za ulaznicama vrlo velika . . ., bolje je: *jer se ulaznice mnogo traže; „potraga“* je isto što: potjera, Nacheile, insecutio.

pouzeće; na pr. *poštansko pouzeće* (Postnachnahme); bit će bolje: *poštansko naknadno uzimanje*.

pouzedbeni na pr. **list.** bolje: *naknadbeni, nadoknadbeni* list.

povagjati se; bolje: *povoditi* se.

poveljena na pr. **tvornica** nije dobro nego: *ovlaštena* tvornica; cf. povlastiti.

povjesničar; bolje: *povjesnik*; cf. botaničar, fizičar, matematičar, političar, kritičar.

povlast, povlastica; bolje: *ovlast, ovlastica;* cf. povlastiti.

povlastiti; na pr. oblasno povlaštena tvornica; treba reći: oblasno *ovlaštena* tvornica; mj. „povlastiti,“ treba reći: *ovlastiti;* cf. povlast.

povodan; na pr. povodna ptica; bit će bolje: *vodênâ* ptica prema: vodênî kos — Wasseramsel (koje je narodno), jer „vodênî“ znači: aquaticus; „voden“: aquosus, wässerig, a *„povodan“* znači u narodnom govoru: angeschwollen (von einem Flusse).

povrtelje je kajkavski; bolje: *povrće.*

pozivom na; na pr. pozivom na § 5. društvenih pravila, pozivom na moj lanjski govor i t. d; treba reći: *prema* (po) § 5. društvenih pravila, *prema* (po) mome lanjskom govoru; cf. s pozivom, uz poziv.

prah je kajkavska riječ; štok je: *prašina.*

pravjekovan; bolje: *pravječan.*

pravodoban je nepotrebna kovanica; bolje je reći: *u pravo doba;* na pr. naredba nije pravodobno oglašena, — bolje: naredba nije *u pravo doba* oglašena.

pravorek (na pr. porotnika); bolje: *presuda.*

pravozastupnik je nespretna kovanica; bolje je reći: *pravni zastupnik* (na pr. gradski pravni zastupnik).

predaja (na pr. narodna predaja), bolje: priča (narodna).

predavati; na pr. predajem matematiku; bolje: *učim* matematiku, poučavam u matematici, nastavljam.

predbacivati, prebacivati, predbaciti, prebaciti jer germanizam prema: vorwerfen; to treba reći: *koriti, prekoriti, prigovoriti.*

predbježno je rgjav prijevod njemačkoga „vorläufig"; mjesto: predbježno mora ostati ovako, — treba reći: *za sad, za neko vrijeme* mora ostati ovako.

predjel je ruska nepotrebna riječ, jer imamo svoju narodnu: *kraj.*

predmnijevati je loša kovanica za njem. *voraussetzen;* mjesto: ja predmnijevam, da je tako, treba reći: ja *mislim (držim),* da je tako.

predmnjeva; na pr. u toj predmnjevi otišao sam ..., bolje: u *toj misli,* u toj *domisli,* u toj *sumnji;* cf. predmnijevati.

predrasuda (Vorurtheil); na pr. to su same predrasude; bolje: to su same *babuštine;* „babuština" je narodna riječ.

predstava, predstaviti (Vorstellung, vorstellen); mjesto tijeh riječi bit će bar u apstraktnom značenju bolje kovanice: *predodžba, predočiti;* „predstava u glumištu" može podnijeti, ako već kome nije u volji riječ: *gluma;* cf. predstaviti si.

predstaviti se (vorstellen); na pr. on mu se predstavio, predstavi me ovome gospodinu; treba reći: on mu se *kazao, kaži* me ovome gospodinu; *kazati se* u tom smislu narodna je riječ.

predstaviti si, predstavljati si (sich vorstellen); narod kaže: *umisliti, pomišljati, zamisliti;* na pr. predstavi si malo, da smo

bili mi dvojica sami tu; to bi narod rekao: *umisli* se malo, da smo mi dvojica bili sami tu; ja si to tako predstavljam; treba reći: ja to tako *pomišljam;* ja si to ne mogu predstaviti; bolje: ja *ne mogu,* ne *umijem to zamisliti,* moj razum to ne *doseže;* ona će sutra predstavljati u kazalištu; treba reći: ona će *glumiti;* predstaviti kome jade svoje; bolje: *izjadati* se; on predstavlja kralja; bolje: *on je u ime* kralja; cf. predstava.

predstojati je prevedeno iz njemačkoga: *bevorstehen;* na pr. kakav posao nama predstoji; bolje: kakav nas *posao čeka.*

predsuda (Vorurtheil); narodna je riječ: *babuština;* cf. predrasuda.

predumišljeno; bolje: *naprijed smišljeno.*

predusresti za njemačko „vorbeugen" imamo: *doskočiti;* na pr. oblast će već znati predusresti nemaru općinara, — treba reći: *oblast* će već *doskočiti* nemaru.

preduzeti; nije dobro reći: ti ćeš preduzeti u tom razredu matematiku, a ja ću preduzeti fiziku; bolje je ovako: ti ćeš uzeti matematiku, a ja (ću uzeti) fiziku; mjesto: ja sam si preduzeo, da to ne ću učiniti; bolje: ja sam *odlučio,* da to ne ću učiniti.

predvidjeti; treba reći: *naprijed vidjeti.*

pregledati nije dobro u značenju njemač. übersehen; na pr. on je neke pogrješke pregledao; to treba reći: *nije pogrješke opazio, umakle* su mu pogrješke.

preispitati; na pr. nadalje su preispitana dva otpremnička računa. — dovoljno je reći: *ispitana su* dva računa, jer je *„preispitati"* sasvijem nenarodna riječ.

prelest, prelestan ruske su riječi i znače u ruskome: *prijevara, prijevaran;* u nas te riječi neki književnici upotrebljavaju u značenju: ugodnost, ugodan; *prelest, prelestan* su riječi nepotrebne, nelijepe i nenarodne.

prelomiti štap; na pr. prelomio štap (den Stab über einen brechen) nad djelima našega zaslužnoga pjesnika; barbarizam je tako reći; to se kaže: *osudio je djela . . .*

prem je arhaizam; danas velimo: *premda.*

prenavljati se bit će provincijalizam; bolje je i poznatije: *pretvarati se.*

preostati, preostajati nije dobro; bolje je: *ostati, ostajati.*

prepona je nepotrebna češka riječ; mjesto „prepona" treba govoriti: *prepreka, smetnja.*

preša, prešan jesu zališni talijanizmi (pressa, pressante), jer imamo: *hitnja, hitan.*

pretjerano (übertrieben); na pr. to je pretjerano; treba reći: to je *preko mjere, to je premašilo;* cf. pretjeravati, pretjeranost.

pretjeravati (übertreiben); na pr. on pretjerava; bolje: on *preko mjere tvrdi, govori;* cf. pretjerano, pretjeranost.

pretjeranost; na pr. to je pretjeranost; treba reći: to je *tvrdnja preko mjere,* ili kako drukčije.

pretpostava, pretpostaviti, pretpostavljati jesu prijevodi njemačkoga: voraussetzen, Voraussetzung; bolje: *mišljenje, misao, misliti, držati.*

pretpostavljen nije dobro za njemačko *Vorgesetzter;* to se veli štokavski: *starješina, stariji.*

preuzetan, preuzeti se, **preuzetnost** kajkavske su riječi skovane prema latinskima: praesumptus, praesumptio, praesumere; u književnom jeziku bit će bolje: *bijesan, nečedan; uzobijestiti* se, *posiliti* se, *ponijeti* se; *bijes, nečednost.*

prevagjati; bolje: *prevoditi.*

prevlagjivati ne će biti narodna riječ; mjesto: u toj drami prevlagjuje lirski element, — bit će bolje: *preteže lirski element.*

prhak je kajk. riječ; štokav. se kaše: *buhav, buhavan,* — kad je govor o hljebu; kad je govor o zemlji: sipak,

prigib; mjesto: šilje se u prigibu molbenica s prilozima; bolje: *šilje se kao prilog* molbenica s prilozima.

prigodom; na pr. prigodom nove godine, prigodom vjenčanja to se dogagja, prigodom lanjske svečanosti i t. d; bit će bolje: *o novoj godini, o vjenčanju* to se dogagja, *o lanjskoj svečanosti.*

prijestolonasljednik je nespretna i loša složenica; dovoljno je reći: *nasljednik,* ili: *nasljednik prijestolja.*

prijetak; bolje: *prijam;* „prijetak" je kajkavski; cf. primitak.

prijetiti (drohen) ne će biti dobro u ovakim primjerima: kuća je jako ispucala od potresa i *prijeti* srušiti se; bolje: *hoće da se sruši, gotova je srušiti se;* prijeti pogibao, bolje: *nastaje pogibao.*

prijonuti treba pisati: *prionuti.*

priklopiti ne će biti dobro u značenju: dodati; na pr. kamate se svake godine priklope glavnici; treba reći: *dodaju se* glavnici.

priključiti se je nepotreban prijevod njem. *sich anschliessen;*

na pr. Janković se priključio našoj stranci; bolje: *pristao s našom* strankom, *pridružio se.*

prikratiti je prevedeno iz njemačkoga „verkürzen"; na pr. prikratio me za 5 kruna; to treba reći: *zakinuo* me, *zanio me* za 5 kruna.

prilagoditi (anpassen); na pr. on se njemu prilagodio, bolje: on mu se *priljubio;* ili na pr. mi to prilagogjujemo uz onu stvar, bolje: mi *to priljubljujemo onoj* stvari.

primati mjesečno (godišnje); na pr. primam mjesečno (godišnje) 50 kruna — jest germanizam (monatlich, jährlih), to treba reći: primam *na mjesec* (na godinu) 50 kruna; germanizam je i ovo: krivci će biti sudbeno (gerichtlich) progonjeni; — treba reći: *krivce će sud progoniti.*

primarina (to je novac što se prima kod upisa učenika); bolje: *upisnina.*

primijetiti; na pr. imam vam primijetiti; treba reći: imam vam *reći, kazati, napomenuti;* cf. opaziti.

primitak; bit će bolje: *prijam* (prema: zajam, najam); na pr. potvrgjujem primitak novca; bolje: potvrgjujem *prijam* novca; cf. prijetak.

primiti izraz; na pr. primite izraz moga štovanja; treba reći: *primite izjavu* moga štovanja; cf. izraz.

primjerak kad znači: obrazac, formular — nije dobro, a kad znači: *eksemplar,* onda će biti dobro.

primjerice je nepotreban oblik mjesto: *na primjer.*

prinadležati je nespretno i nenarodno; na pr. njemu prinadleži skrb, — treba reći: *on se skrbi, on se mora skrbiti.*

priopćiti, priopćenje; bolje: *očitovati, obznaniti, objaviti, oglasiti; objavljenje, očitovanje, oglašenje.*

pripustiti, pripust (zulassen, erlauben, Zulassung) je germanizam; treba reći: *dopustiti, odobriti;* na pr. pripustiti učenika k ispitu, pripust k ispitu, — treba reći: *dopustiti* (odobriti), da učenik dogje na ispit, *dopuštenje* za ispit.

prisiliti u svezi kao na pr. ti si me na to prisilio, — nije štokavski; bolje: ti si me *na to nagonio, natjerao, prinudio, primorao;* cf. siliti.

prispodoba, prispodobiti kajkavske su riječi; Štokavac kaže: *poredba, poregjenje, porediti, isporediti.*

pristojba, pristojbina je prijevod njemačkoga „Gebühr", bolje: *odredbina.*

prisutan, prisutnost; mjesto: on je prisutan, to je rekao u mojoj prisutnosti, treba reći: on je *nazočan,* to je rekao u mojoj *nazočnosti;* cf. odsutan, odsutnost.

priticati; bolje: *pritjecati;* cf. sticati, uticati, oticati, poticati.

priupadnik (der Rückfällige); na pr. ima mnogo priupadnika (priupadnik je čovjek, koji je na novo pao pod kazneni zakon); bolje će biti: ima mnogo *pakrivaca,* ili: ponovaca, — jer je „priupadnik" nenarodna riječ oblikom, a pogrješna značenjem.

priuštiti je prema kajkav. privuščiti; štok. treba reći: *željeti,* od *srca željeti, blagosiljati, radovati se čemu;* cf. uštiti.

privezati za dušu (an die Seele gebunden); barbarizam je reći: ja sam vam to za dušu privezao, mj: ja sam vam to *vrlo* (živo) *preporučio.*

privola; prema „volja" treba pisati i govoriti: *privolja,* dakle: bez moje *privolje* to ne radi (mjesto: bez moje *privole).*

prizemni stan zove narod: *pozemljušni stan.*

probitan; na pr. probitne platnene vreće, bolje: *vreće koje propuštaju* (na pr. žito, ili: iz kojih probija žito).

prokšen, prokšenost su kajk. riječi; štokav. je: *obijestan, obijest.*

promaknuće (Beförderung zu einem Amte); na pr. promaknuće profesora; bolje: *pomaknuće profesora.*

promisao je riječ muškoga roda kao i: *smisao*; dakle: božji promisao, gen. božjega *promisla* (a ne: promisli) i t. d.

propalost; na pr. stvari se ne mogu sačuvati od propalosti; bolje: ne mogu se sačuvati *od propadanja,* ili: od *propasti.*

propuh je kajk; štokav. je: *promaha.*

prositi kažu Kajkavci mjesto: *moliti;* u Štokavaca se „prositi" uzima samo u značenju: *prositi djevojku,* — i: *prosjačiti.*

prosjekom, prosječno za njem. *Durchschnitt, durchschnittlich* bit će bolje: *osjekom, osječno.*

proslijediti; na pr. prije nego proslijedim — nespretna je i zališna riječ mjesto: *prije nego nastavim, prije nego nastavim govoriti dalje.*

proslov, prosloviti; bolje; *govor, besjeda, govoriti, progovoriti, besjediti, probesjediti;* cf. sloviti.

prosvjed, prosvjedovati je skovano prema riječima: protest, protestovati; mi možemo reći: *protiviti* se, *odbijati,* ne *pristajati;* ko tako ne će, neka kaže: *protest, protestovati,* — jer te tugje riječi nijesu nagrde kao što su: *prosvjed, prosvjedovati.*

proširiti; bolje: *raširiti.*

protu u složenicama: protudokaz, protuopaska, protupapa, protupotpis i t. d. uzeto je iz kajkavske riječi „protuletje"; bolje je reći: *protivni dokaz, protivna bilješka* (ili: napomena), *protivni papa, protivni potpis;* ili: *protivudokaz, protivupapa* i t. d; mjesto: uz protupotpis (Gegenunterschrift) ministra — ima značiti: potpisao je vladar (car, kralj) i ministar — moglo bi se reći: *protivupotpis* ministra, *potpisao je vladar i ministar,* ili: *pored vladara potpisao je ministar,* ili: *potpis vladarev i ministrov,* a kad se zna što se ima misliti, onda je dovoljno reći: *potpis ministrov;* cf. protusloviti.

protusloviti, protuslovlje; na pr. on si protuslovi, ovo je protuslovlje; bolje: *on se sam pobijâ, protivno govori; protivurječje;* cf. protu.

provedba na pr. zakona, naredbe; bolje: *izvršenje zakona, naredbe;* **provesti zakon, naredbu,** bolje: *izvesti, izvoditi, izvršiti, izvršivati* zakon, naredbu.

providjeti je prijevod njemačkoga „versehen" kad se kaže na pr. bolesnik je provigjen sv. sakramentima; pismo provigjeno markom; to treba reći: bolesnik *je okrijepljen* sv. sakramentima; *pismo s markom.*

prsluk zove se u narodu: *primitača,* ili: *prisamitača; prìmiti* (spori akcent je na slogu „pri") ili: *prisamiti* znači: *položiti jedno vrh drugoga.*

pružati, pružiti nije dobro reći u ovakim primjerima: šuma nam pruža drvo za kuću; zemlja nam pruža mnoga dobra, budućnost će ti pružiti ono što sad nemaš; *pružati, pružiti* stoji ponajviše uz imenice: ruka, noga i znači: strecken, ili: reichen, porrigo; na pr. ruku, nogu pružiti; u svezi sa drugim imenicama znači: reichen, porrigo, ali u značenju: pružiti da neko u isto vrijeme primi, prihvati, na pr. *prùžiti čašu kome.* Ne će biti poznato u narodu, da što *neživo* može kome pružiti, t. j. subjekt *ne može biti stvar,* zato nije dobro reći: šuma pruža drva, zemlja nam pruža mnoga dobra, nego treba reći: *šuma daje*

drva, zemlja nam daje mnoga dobra, budućnost će ti dati ono što sad nemaš.

prvenstvo; na pr. on ima prvenstvo; bolje: *on ima biti prvi* ili: da *bude prije...*

prvnik; bolje: *prvak.*

punim pravom; na pr. učinio sam to punim pravom; bolje: učinio sam to *s potpunim pravom.*

punomoć; bolje: *punomoćje;* kad se misli papir na kome je punomoćje napisano, onda treba reći: *punomoćnica.*

put nije dobro uzimati u instrumentalu kao prijedlog; na pr. oglasit će se putem novina; treba reći: *oglasit će se u novinama,* ili: *kroz novine.*

pustiti u značenju: *auflasen* bolje je reći: *ostaviti;* cf. napustiti, zapustiti.

R

rabiti u narodu znači: raditi (od robije); ne treba dakle uzimati taj glagol mjesto: *upotrebljavati;* nije dobro: mi ne rabimo tih knjiga, nije dobro ni: nama rabe te knjige, — već treba reći: mi ne *upotrebljavamo* tih knjiga; nama *služe* te knjige.

rado je slavonski provincij. u značenju: *valjada;* na pr. on će rado danas doći; treba reći: on će *valjada* danas doći.

ragje; bolje: *radije.*

rahal, rahlost kajkavske su riječi; bolje: *šupljikav, šupljikavost.*

ral kao imenica ženskoga roda bit će kajkavski; u Štokavaca je muškoga roda; treba reći: *tri rala,* a ne: *tri rali.*

rasao; bolje: *rastao.*

rasijan; na pr. ovaj je čovjek rasijan (zerstreut); treba reći: ovaj je čovjek *zamišljen, nepažljiv.*

raspitati, raspitati se kajkavski je glagol nepoznat Štokavcima, koji govore: *rastaviti* (muža od žene), *razvjenčati se, raženiti* se (na pr. Stanko se raženio), *razudati* se (na pr. Stana se razudala).

raspolagati; na pr. raspolažem sa 10 konja, — treba reći: *imam deset* konja, *gospodar sam* od deset konja; cf. raspoloženje.

raspoloženje, raspoložiti same sobom dobre su riječi, ali nije prema duhu hrv. jezika reći: kakvo je to u Vas raspoloženje? rgjavo je danas raspoložen; bolje je: *kaka je to zla* volja u vas? *rgjave* (zle) je volje danas; mjesto: nijesam raspoložen danas

govoriti; bolje je: *nijesam voljan* danas govoriti; cf. raspolagati.

rastlina je nepotrebna češka riječ; mjesto: *rastlina* imamo narodnu riječ: *biljka.*

rastlinstvo; bolje: *biljno carstvo;* cf. bilina, rastlina.

ravnodušan; bolje: *mirne duše;* mjesto; primio sam sasvijem ravnodušno to pismo, — bolje je reći: primio sam sasvijem *mirne duše* to pismo.

ravnoteža, ravnotežje; bit će bolje: *umjera* prema glagolu: *umjeriti* (abmessen, bemessen, demetior); cf. ravnovjesje.

ravnovjesje; bit će bolje: *umjera* prema glag. *umjeriti, umjeravati;* cf. ravnoteža.

razbirati nema u prez. razbirem, razbireš i t. d. nego: razbiram, razbiraš i t. d; tako imaju sve složenice, u kojima je drugi dio „birati": izbirati, nabirati, obirati, pobirati, sabirati, prebirati i t. d; drugo je: *razaberem, razabereš*; to je prema inf. *razabrati.*

razglednica (Ansichtskarte); bolje: *slikovnica.*

razgovarati nije dobro bez riječce *se* u značenju: govoriti s kim; treba dakle reći: često smo *se* o tom *razgovarali* — mjesto: često smo o tom razgovarali.

razredati; bolje: razrediti, razregjivati; cf. redati, poredati.

reelan; bolje: *realan;* cf. aktuelan, specielan.

reć bi; na pr. izišao je, reć bi, čitav Zagreb; bolje: izišao je, *rekao bih,* čitav Zagreb; cf. rek bi (regbi).

reći dalje; bolje: *nastaviti* (govor), *nadovezati.*

redati, *poredati, razredati;* bolje: regjati, poregjati, razrediti, razregjivati; cf. razredati, poredati.

reditelj na pr. zemalj. kazališta; bit će bolje: *regjalac* zem. kazališta, jer „rediti" na pr. lan znači koliko: *čistiti lan* (den Flachs bereiten, linum praeparare).

rek bi (regbi); na pr. izišao je, rek bi, čitav grad; bolje: izišao je, *rekao bih,* čitav grad; cf. reći bi.

revan; revnost je ruski; bolje: *brižan, marljiv, briga, marljivost.*

riječ imati; na pr. riječ ima gospodin zastupnik N. N.; treba reći: *na redu* je da govori gospodin zastupnik N. N.

riješiti koga službe; bolje: *odriješiti* koga službe; u značenju: *erledigen,* na pr. *odriješiti* čiju molbenicu; *riješiti* je iz ruskoga.

rod mjesto *narod* može se upotrijebiti samo u pjesmama.

rogjendan; bolje: *dan rogjenja.*

roptati je ruski; bolje: *gungjati, mrmljati.*
Ruska nije štokavska riječ već: *Rusija.*

S

sa kakovih nije dobro u ovakoj svezi: to je seoce *sa kakovih* dvadeset kuća; bolje je: to je seoce *sa jedno* (sa neko) dvadeset kuća; cf. od kojih. —
sarač je turska riječ; hrvat. se veli: *sedlar.*
sasma ne znači isto što: posve, sasvijem, — nego znači: *veoma, vrlo.*
sastavak; kad se misli kaka pismena radnja (compositio), treba reći: *radnja, rad* (književni).
sastojati se (aus etwas bestehen) je germanizam; to se hrvatski može različito bolje reći; mjesto: čovjek se sastoji od tijela i duše; vojska se sastoji od 20.000 momaka; ovo se sastoji od mnogih čestica — treba reći ovako od prilike: čovjek *ima* tijelo i dušu; vojska *broji* 20.000 momaka; ovo je *složeno* od mnogih čestica.
sat je na pr. istukao dvanaest sati; treba reći: sad *je izbio* dvanaest sati; cf. istući, ura.
scijeniti je dubrovački provincij; danas: *misliti, držati.*
semestralni; na pr. semestralna svjedodžba; bolje: *semestarska svjedodžba*, cf. teatralni.
shodan, shodnost za njemačko: *entsprechend,* zweckmässig — vrlo je rgava riječ mjesto: *zgodan, priličan*, prilika.
si; na pr. ja sam si kupio šešir; treba reći: ja sam *sebi* kupio šešir; mjesto: ljudi su si megjusobno slični — treba reći: ljudi su megjusobno slični *(bez riječce: si).*
sigurno da; mjesto; ti *sigurno* možeš *da* ostaneš; treba reći: ti sigurno možeš ostati (t. j. *bez riječce: da);* tako još kod ovijeh riječi: dakako, jamačno, jedva, svakako, po svoj prilici).
sijati; bolje: *sjati;* na pr. sunce sja (mjesto: sija ili: sije).
siliti u svezi kao na pr. ti si me na to silio, prisilio — nije štokavski; bolje: ti si me na to *nagonio, natjerao, prinudio, primorao;* cf. prisiliti. —
silno bit će kajkavski; na pr. silno su se rasrdili; — Štokavac će reći: *vrlo, veoma, jako, zdravo* su se rasrdili.
siromak; bolje: *siromah.* —

sirot, siroto, sirota je srijemski provincijalizam; mjesto: sirot čovjek, siroto dijete, sirota žena — treba reći: *siromah, jadan, kukavan* čovjek; *siromašno, jadno, kukavno* dijete; *siromašna, jadna, kukavna* žena; ili još ovako prema prilikama: *nesrećan, potrebit* (potreban), *nevoljan, ubog* i t. d.

sizati nije dobro nego: *sezati* (sezao, sezala); cf. dosizati.

sjeguran nije dobro ni po kojem govoru nego: *siguran* (riječ je uzeta iz talijanskoga: sicuro).

skrižaljka (tabela, formular); bolje: *ogled* (na pr. ogled za godine službe, ogled za plate, ogled za razregjenje sati).

skroman (bescheiden) je ruska riječ; bolje: *malim bili zadovoljan, smjeran, skrovit, čedan biti;* cf. skromnost.

skromnost je ruski; bolje: *smjernost, skrovitost, čednost.*

skroz nije dobro uzimati u značenju njemačkoga priloga: *durchaus;* na pr. ta je tvrdnja *skroz* neosnovana; treba reći: *sasvijem, posve* (neosnovana tvrdnja).

slap znači danas u narodu isto što: *brzica;* to je mjesto, gdje voda brzo preko kamenja teče; ne treba dakle uzimati tu riječ u značenju njemač. *Wasserfall;* to se veli: *bučnica, skokovac* (a nije zlo ni: vodopad).

Slaven, slavenski; bolje: *Sloven*(in), slovenski; *Slovjen*(in), *slovjenski; cf.* Slavjan, slavjanski; Slovin, slovinski.

Slavjan, slavjanski nije dobro nego: *Sloven*(in), *slovenski; Slovjen*(in), *slovjenski;* cf. Slaven, slavenski; Slovin, slovinski.

sličnjak za njemačko: Doppelgänger nije dobra riječ; bolje će biti: *istoličnik;* cf. dvojnik, dvojak, dvojenac, podobnjak.

slijedeći dan govori narod: *sutradan.*

slijedeći način; na pr. on je to rekao na slijedeći način; treba reći: on je to rekao *na ovaj način,* ili: *ovako.*

Slovin(in), **slovinski** je dubrovački provinc; bolje: *Sloven*(in), *slovenski; Slovjen*(in) *slovjenski;* cf. Slaven, slavenski; Slavjan, slavjanski.

sloviti ne će biti u narodu poznat glagol, dakle ne treba govoriti: slovio je kao najznatniji govornik svoga vremena; to se veli: *bio je na glasu* govornik; cf. proslov.

slučajno se u narodu kaže: *od sreće, na sreću; dobio je od sreće, na sreću* (a ne: dobio je slučajno).

sljubovan; na pr. ona je sljubovna, — treba reći: ona je *ljubomorna.*

smatrati na pr. dužnošću; bit će bolje: *držim* za dužnost; mjesto: svi ga smatrahu prorokom; bit će bolje: svi ga *držahu* za proroka; rjegje: *držahu* ga *kao* proroka, ili: svi ga *držahu da* je prorok.

s menom (inst. sing. od: *ja);* Štokavac kaže: *sa mnom.*

smotka (Cigarre) u narodu se zove: *uvijač.*

s ničim; bolje: *ni s čim;* cf. *za ništa.*

s nikojim; bolje: *ni s kojim;* cf. za ništa.

snužden; bolje: *neveseo.*

s obzirom (mit Rücksicht, in Bezug, bezüglich); na pr. ljudi se dijele *s obzirom* na zakon na troje, — treba reći: ljudi se dijele *po* (prema) zakonu na troje; ili: svaki će primiti platu *s obzirom* na svoj trud, — treba reći: svaki će primiti platu *po* (prema) svojemu trudu; *s obzirom* na to ja ne pristajem, — bolje: *po* (prema) tome ja ne pristajem.

sokak je turska riječ; hrvatski: *ulica.*

sopstven je ruski; mjesto: ovo je moje sopstveno mišljenje, — bolje je i dovoljno je reći: *ovo je moje mišljenje (bez sopstveno)*

specielan; bolje: *specijalan*; cf. aktuelan, reelan. —

spadati znači u dobrom narodnom govoru: herabfallen; nije dobro dakle govoriti: ti spadaš megju nas; on spada u njegov odjeljak; ovi glagoli spadaju ovamo; to na mene spada — treba reći: ti *pripadaš* megju nas; on *pripada* u njegov odjeljak; ovi glagoli *pripadaju* ovamo, to ne *pripada* meni — ili: to se mene *ne tiče.*

spasiti; bolje: *spasti* (prez. spasem)

spočitovati je kajk. riječ; Štokavac govori: *prekoriti, prekoravati* (koga čega radi ili čim); *predbaciti, predbacivati,* kako govore neki Štokavci, nije dobro, jer je to germanizam (vorwerfen); cf. predbacivati.

spolovilo; bolje: *rodni organi, spolni organi.*

spomenar; treba reći; *spomenica, spomenjak.*

spor je ruska riječ; mjesto: nastao je spor, bolje: nastala je *raspra, prepirka.*

s pozivom; na pr. s pozivom na § 5. društvenih pravila i t. d. treba reći: *po* (prema) § 5 društvenih pravila; mj: zabranjujem *s pozivom na to,* što..., bolje: *zabranjujem s toga* (zato, poradi toga), što...; cf. pozivom na, na poziv.

s pužvom prek; to se u narodu kaže: *dići sve — na gomilu.*

sravniti znači: učiniti da nešto što je bilo grbavo ili hrapavo, postane ravno, stoga nije dobro reći: ako sravnimo latinsku i grčku književnost... nego treba reći: ako *poredimo* (uporedimo, vergleichen) latinsku i grčku književnost; dobro je: *sravniti sa zemljom* (gleich machen). —

sraz (Zusammenstoss) je češki; bolje: *sukob;* cf. sraziti.

sraziti (zusammenstossen) je češki; bolje: *sukobiti se*; cf. sraz.

srcolik; bolje: *srcast, nalik na srce;* cf. crtolik čunjolik, srebrolik, zmijolik, drvolik, kruškolik, strjelolik, zvjezdolik, jajolik i t. d

srebren; bolje: *srebrn*:

srebrolik; bolje *srebrnast, nalik na srebro*; cf. srcolik, čunjolik, zmijolik, drvolik, kruškolik, strjelolik, zvjezdolik, jajolik, i t. d.

sredstvom (instr. od sredstvo); na pr. narodu je u rukama sloboda, *sredstvom* koje može.... treba reći: *kojom* može *(bez: sredstvom).* —

sretan, sretni; bolje: *srećan, srećni, sretnji.*

stališ je kajkav; bolje: *stalež.*

stanovit; na pr. *stanovita svota* znači u narodu: festbegründete Summe, firma summa, a nikako „bestimmte Summe"; to treba reći: *odregjena, izvjesna* svota; cf. ustanova.

stanje nije dobro uzimati u svezi: nijesam bio u stanju ni maknuti se; to treba reći: nijesam mogao ni maknuti.

star nije dobro reći u ovakoj svezi: koliko si star? ovaj je čovjek star 30 (40, 50) godina; to treba reći: *koliko imaš godina?* ili: *koliko ti je godina?* ovaj čovjek *ima* 30 (40, 50) godina; ili: ovo je *čovjek od 30* (40, 50) godina; kad je govor o čovjeku, koji ima preko 60 godina, može podnijeti „star"; na pr. ovaj je čovjek *star* 80 godina.

staretinar (Tandler); bolje: *starežar.*

starinarstvo; bolje: *nauka o starinama, arkeologija.*

staroličan; bolje: *starolik.*

starosta je sasvijem zališna češka riječ mjesto naše: *starješina.*

staviti na srce (an's Herz legen) je germanizam; bolje: *opomenuti, preporučiti;* **staviti (stavljati) u izgled,** na pr. u izgled je stavljena povišica — treba reći: *obećati povišicu, ima nade* za povišicu; **stavljati** (staviti) **pitanje;** na pr. stavljam pitanje; treba reći: *ja pitam;* cf. postaviti pitanje. pitanje staviti.

steznik (Mieder); bolje: *stezalo, utega.*

sticati; bolje *stjecati;* cf. uticati, priticati, oticati, poticati.

stijena u značenju: *zid* — bit će kajkavski; u Štokavaca znači: *hrid.*

stoji nam o boku iskustvo (steht uns zur Seite) barbarizam je mjesto: *imamo iskustvo.*

stoloravnatelj je nespretna i zališna kovanica mjesto: *domaćin* (od stola).

strj·lolik; bolje: *strjelast, nalik na strjelicu;* cf. crtolik, čunjolik, zmijolik, kruškolik, zvjezdolik, jajolik i t. d.

strjeljivan; na pr. strjeljivni predmeti; bolje: *upalivi* predmeti.

stran je kajkavski; na pr. idi na desnu stran; štok. je: *idi na desnu stranu.*

stranom—stranom; na pr. u toj ulici žive *stranom* trgovci *stranom* zanatlije; treba reći: *koje* trgovci *koje* zanatlije; cf. većom stranom.

strog, strogo je ruski; bolje: *oštar, oštro;* mjesto: strogo je zabranjeno, — treba reći: *oštro* je zabranjeno; mj: on je *strog,* treba reći: *on je oštar.*

sujetan; bolje: *tašt* (vanus).

sujevjerje; bolje: *praznovjerica.*

suprug, supruga; bolje: *muž, žena.*

surov, surovost (roh, Roheit) je ruski: bolje: *neotesan, neuglagjen; neotesanost, neuglagjenost.*

svaditi se; na pr. oni se neprestano svade; — treba reći: oni se neprestano svagjaju (jer je „svaditi se" perfekt. glagol, a ovdje treba imperfekt. glagol *„svagjati se."*

svakako da; mjesto: svakako da su i oni to znali; treba reći: svakako su oni to znali (t. j. riječcu *da* treba izostaviti; tako još kod ovih riječi: dakako, jamačno, jedva, po svoj prilici, sigurno).

svakim danom; na pr. list izlazi *svakim danom;* treba reći: list izlazi *svaki dan* (jer adjektiv sa supstantivom ne stoji u instrumentalu vremena, kad supstantiv znači sam sobom vrijeme); cf. svršetkom, početkom. —

sveopći načinjeno je ili prema njemačkome: *algemein* ili prema češkome „všeobecný" bez potrebe, jer narod to veli: *opći, općeni.*

sveštenik je starosl. ili ruski oblik; bolje: *svećenik.*

sve to više; na pr. ti nas sve to više ojagjuješ; treba reći: ti nas

sve više ojagjuješ (bez; *to)*; gledat ćemo da učinimo sve *bolje i bolje* (a ne: *sve to* bolje i bolje).

svijestan je grdan barbarizam kad se reče na pr. naša akademija *svijesna si je* svoga zadatka; to treba reći: naša akademija *ima svijest* o svojem zadatku, ili: *svijesna je*, kakav joj je zadatak, ili još bolje: *zna što* joj je zadatak.

svijet nije dobro u ovakoj svezi: pravnički svijet hrvatski jedva čeka takovo djelo; trgovački svijet slabo mari za to; to treba reći: *pravnici jedva* čekaju, *trgovci slabo* mare.

svo (sav ili vas, sva, *svo)* je srijemski provincijalizam; mjesto: *svo blago* — treba reći: *sve* blago.

svojedobno; bolje: u *svoje vrijeme,* u *izvjesno* (odregjeno) vrijeme.

svratište na pr. k „jagnjetu", k „lavu" (zum Lamm, zum Löwen) i t. d; treba reći: svratište *kod „jagnjeta", kod „lava"* i t. d.

svrha u značenju njemač. „Zweck" nije loša riječ, ali nije dobro na pr: dali su mu 400 kruna *u svrhu* izučavanja konjogojstva; to treba reći: dali su mu 400 kruna *da izučava* konjogojstvo.

svršeni na pr. *pravnik, filozof* i t. d. treba reći: *gotov, izučeni* pravnik; *izučeni, gotov* filozof i t. d; ili: *apsolviran* pravnik, *apsolviran* filozof; dobro je reći na pr. *svršen*(i) *posao,* jer se veli i: *svršiti posao,* a ne kaže se: *svršiti pravnika.*

svršetkom školske godine; treba reći: *na svršetku* škol. godine, jer „svršetak" ne znači samo sobom vrijeme; dobro je: zorom, jutrom i t. d; cf. početkom, svakim danom.

Š

škare je prema njemačkome: Scheer; bolje: *nožice;* cf. makaze.

škrinjica; bolje: *birnica;* to je kovčežić, u koji se kupi po crkvama zadužbina i milostinja; cf. kaseta.

šta je novoga? bolje: *šta je novo.*

štediona; bolje: *štedionica;* cf. pisarna, učiona, blagajna, kazniona.

štokavština je prema češkome; bolje: *štokavski govor* (narječje); cf. kajkavština, francuština, latinština, čakavština, nijemština.

Švica, švicarski bit će prema talijanskome: Svizzera; bit će bolje: *Švajcarska, švajcarski.*

T

tabla je tugja riječ (Tafel, tabula); bolje: *crna daska;* mjesto: napiši to na tablu, — treba reći: napiši to *na crnu dasku;* cf. ploča.

tajinstven; bolje: *tajanstven.*

takav je grdan germanizam kad se veli na pr: izgubio je knjigu; tko je *takovu* našao, neka je vrati; to freba reći: *tko ju je našao (bez: takovu).*

tako rekuć(i) nije dobro nego: *tako rekavši,* ili: *tako reći.*

tamo ne treba govoriti prema njemačkome „dahin"; mjesto: oni su taj zakon tumačili *tamo,* da svatko...; to treba reći: oni su taj zakon tumačili *tako* da svatko....

taonica; bolje: *talionica.*

te ne treba uzimati ispred imenica i pridjeva; na pr. doktor prava *te* filozofije; to treba reći: doktor prava *i* filozofije: veznik sastavni (kopulativni) *te* upotrebljava se u svezi sa glagolom; na pr. otide svome gospodaru *te* mu *kaže.*

teatralni; bolje: *teatarski;* cf. semestralni.

tecivarina (vrsta poreza) je nakazna kovanica; mogla bi je zamijeniti: *tekovina.*

tečaj nije sama sobom loša riječ, ali nije dobro upotrebljavati je u instrumentalu kao kakav prijedlog; na pr. tečajem čitave zime imali smo dosta posla; tečajem prošle godine malo je učinjeno za narodnu prosvjetu, — to treba reći: *čitave zime, prošle godine,* ili: u *prošloj godini;* mjesto: tečajem noći razvio se cvijet, treba reći: *noću* razvio se cvijet; cf. tijekom.

tegoba nije dobro reći u značenju njem. *Beschwerde;* to se dobro štok. kaže: *tužba.*

tekući (na pr. broj) nespretan je germanizam prema: *laufend;* bolje: *redni* (broj, ili samo: broj).

tekućica (na pr. voda); bit će bolje: *voda koja teče.*

terzija je turska riječ; hrvat. se kaže: *krojač.*

tiha misa (stille Messe); bolje: *mala maša, mala misa.*

tijekom na pr. godine; treba reći: *kroz* godinu, *za* godine; cf. tečaj.

Tijelovo je rgjav oblik za: festum corporis Christi; bolje: *Brašančevo;* ili: *Tijelovo slavno.*

tijesan nije dobro u svezi na pr. tijesno prijateljstvo, tijesno su se sprijateljili; bolje je: *glavno prijateljstvo, vrlo su se sprijateljili.*

tik samo sobom nije prijedlog nego u svezi sa *do,* dakle: *tik do;* nije dobro reći: *tik* njegove kuće — nego: *tik do* njegove kuće.

tili čas; na pr. kad se kaže: za tili čas — to nije dobro nego: *za tinji čas.*

tištiti; bolje: tištati (prez. tištim).

tjedan je kajkavski; štokav. je: *nedjelja, sedmica.*

tjelovježba je kovanica prema češkome: *tělocvik;* bolje: *gimnastika.*

tjerati na pr. zanat, trgovinu — jest germanizam; bolje: *raditi zanat, trgovati; baviti se zanatom, trgovinom;* bit će dobro: *tjerati parnicu.*

tjestenina; bolje: *tjestavina.*

tkem, tkeš, tke je kajk; štok. je: tkam, tkaš, tka, tkamo, tkate, tkaju; ili: čem, češ, če, čemo, čete, ču.

toli je arhaizam; danas se govori: *toliko, tako;* na pr. nije toli dobar, toli marljiv i toli čedan kao on; treba reći: nije *toliko* (tako) marljiv i t. d; cf. koli, koli—toli.

topogledan je prava nagrda; mjesto: topogledna naredba — treba reći: *rečena, spomenuta, istaknuta* naredba — ili kakogod drukčije; cf. ovopogledan.

trak nije dobro uzeti u značenju njem: *Strahl,* lat. *radius,* jer se to veli: *zrak, zraka,* a „trak" je što i: vrpca (pantljika).

trh je madž. riječ; bolje: *breme.*

tri četvrta na pr. na 2, 3, 4 i t. d. sati; treba reći: *jedan sat i i tri četvrta, dva sata i tri četvrta* ($1^3/_4$ $2^3/_4$ i t. d.) i t. d.

tri sto; treba reći: *trista,* ili: *tri stotine;* cf. dvije sto, četiri sto, pet sto i t. d.

trkalice (ptice); bolje: *trčalice* (ptice).

trovilo; na pr. mlječika kao *trovilo;* bolje: mlječika kao *trovalo* (prema glagolu: trovati); „trovilo" bi moglo značiti: *Verlockungsmittel,* a ne: *Vergiftungsmittel.*

trvenje bit će prijevod njemačke riječi: *Reibung;* to se veli: *razdor, razmirica.*

tuzeman je češki; bolje: *domaći, naš, ovozemaljski* i t. d; cf. tuzemstvo.

tuzemstvo je češka riječ; bolje: *naša zemlja, naši krajevi;* cf tuzeman.

U

ubavijest, ubavijestiti nije dobro nego: *obavijest, obavijestiti.*

ubica; bolje: *ubijca* (gen. ubijce); cf. ubistvo.

ubijediti je ruski; to treba reći: *uvjeriti;* mjesto: nijesam ga mogao ubijediti, on je posve ubijegjen o tome, ovo je moje ubjegjenje,

— treba reći: nijesam ga mogao *uvjeriti,* on je posve *uvjeren* o tome, ovo je moje *uvjerenje.*

ubilo ga iz puške je lički provincij; bolje: *ubit je iz puške;* cf. uzelo ga u vojnike.

ubistvo; bolje: *ubijstvo;* cf. ubica.

ubojno na pr. nepouzdanje; bolje: *nepouzdanje kojega se treba bojati.*

učestan znači „frequentativus", stoga ne treba govoriti: pozvati učesne stranke — nego: pozvati stranke *koje sudjeluju,* ili: koje *imadu sudjelovati.*

učiniti potrebne korake je barbarizam prema njemačkome: die nöthigen Schritte thun — mjesto: *postarati se, pobrinuti se.*

učiona; bolje: *učionica;* cf. blagajna, gostiona, pisarna, štediona, kazniona.

udo je arhaizam mjesto: *ud.*

udostovjeriti; bolje: *ovjeroviti* ili treba upotrijebiti riječ tugjicu: *legalizirati.*

udova (Witwe) kao imenica nije dobro nego: *udovica.*

udovoljiti nije dobra riječ; mjesto: radila je dan i noć samo da udovolji svojoj zadaći; kako naše novinstvo ovome pozivu udovoljava; da udovolji ocu — treba reći: . . . . . da *odgovori;* da *zadovolji* oca; mjesto: udovoljiti kome — bolje je: *zadovoljiti koga* (sa akuz.); cf. zadovoljiti.

ugar nije riječ muškoga roda nego ženskoga; treba dakle reći: ostavio polje na *ugari* (a ne: na ugaru).

ugibati se, **ugnuti** se znači u čistijeh Štokavaca isto što: *spustiti* se, *spuštati* se, *uleći* se, *sich senken, sido,* a značenje: ukloniti se, uklanjati se (kome) je kajkavska osobina.

u izgled staviti; na pr. stavljeno ti je u izgled; treba reći; *nadaj se;* cf. staviti (na srce, u izgled).

ukoliko; na pr. ukoliko sam mogao, učinio sam; bolje: *koliko* sam mogao, učinio sam; cf. utoliko, ukoliko — utoliko.

ukoliko — utoliko; na pr. ukoliko si dobar, utoliko si nemaran; treba reći: *koliko* si dobar, *toliko* si nemaran; cf. ukoliko, utoliko.

ulagati — uložiti novce u što — nije rgjavo, ali ne valja reći: uložiti brigu, ulagati trud u što; to treba reći: *pobrinuti* se, *brinuti* se; *truditi* se, *potruditi* se.

umjestan je prijevod njem. *statthaft;* mjesto: to nije umjesno, — treba reći: *to nije na mjestu;* cf. neumjestan.

umorstvo; bolje: *unaprijed smišljeno ubijstvo.*

unapredan; na pr. u mjesečnim unaprednim obrocima, — treba reći: u mjesečnim obrocima *unaprijed;* cf. unazadan.

unazadan; na pr. u mjesečnim unazadnim obrocima, — treba reći: u mjesečnim obrocima *unazad;* cf. unapredan.

u ničem; bolje: *ni u čem*; cf. za ništa.

u nijednom; bolje: *ni u jednom;* cf. za ništa.

u nikakom; bolje: *ni u kakom*; cf. za ništa.

unutar kao prijedlog sa genitivom ne treba upotrebljavati, jer je „unutar" danas prilog; nije dobro dakle: *unutar* granica ove države; to treba reći: *u ovoj državi (bez: unutar).*

uobziriti (berücksichtigen) nije dobro nego: *uzeti u obzir.*

uokviriti; bolje: *oplatiti;* mjesto: uokvirio je sliku, — bolje: *oplatio je sliku; oplatiti* je narodna riječ; cf. okvir.

upitni; bolje: *onaj*, ili: *pomenuti, rečeni;* mjesto: upitna molbenica nije se mogla uvažiti; treba reći: *ona* (ili pomenuta, rečena) *molbenica* nije se mogla uvažiti.

upliv, uplivisati za njemačko: *Einflus, einfliessen* — bit će bolje: *utjecaj, utjecati;* „upliv" je češka riječ, a „uplivisati" je glagol od „upliv" s grčkim nastavkom „isati".

upodobiti je glagol prema kajk. riječi: *podoba;* bolje je reći tugjicu: *asimilirati.*

uporava, uporaviti, uporavljati nije dobro za njemačko *Anwendung, anwenden;* bolje je (iz ruskoga jezika): *primjena, primijeniti, primjenjivati.*

upriličiti bit će nepotrebna kovanica mjesto običnije riječi: *prirediti;* nije dobro dakle: *upriličiti* koncert — nego: *prirediti koncert.*

uputan za njemačko: *zweckmässig* — je germanizam; bolje: *zgodan, koristan, probitačan;* nije dobro dakle: nije uputno u to dirati, — nego treba reći: *nije zgodno* (korisno, probitačno) *u to dirati.*

ura je istukla dvanaest sati; treba reći: *sat je izbio* dvanaest (t. j. sati); cf. sat, istući.

urediti na pr. sjednicu, sastanak — nije dobro nego: *uročiti sjednicu,* sastanak; cf. zakazati.

urogjenik; bolje: *domorodac.*

usklična cijena; bolje: *isklična cijena.*

uslijed je načinjeno prema ruskome „vslêdstvie“ ili je prevedeno prema njemačkome: *in Folge*; bolje je: *poradi, zbog, s.*

uslov; na pr. pod ovim uslovom primam; bolje: *pod ovim uvjetom,* pod *ovom pogodbom* primam.

usmeno kazati nije narodno nego: *naustice kazati* (mündlich etwas aussagen).

uspostaviti za njemačko: *wiederherstellen* — bit će bolje: *obnoviti, opet* (natrag) *postaviti.*

ustanova, ustanoviti; bit će bolje: *odredba, uregjenje, odrediti, učinivi, utvrditi* (što); cf. stanovit.

ustrojiti društvo; bolje: *utemeljiti društvo.*

ustupiti kome što; bolje: *dati, predati* kome (što).

uštiti je prema kajk. „vuščiti“, a to prema njemačkome *wünschen;* štok. se kaže: *željeti,* od *srca željeti, blagosiljati, radovati* se čemu; cf. priuštiti.

uštrb je ruski; bolje: *šteta;* na pr. to je meni na uštrb; — treba reći: *to je meni na štetu.*

utanačiti je madž. riječ; hrvat. se kaže: *uglaviti, ugovoriti;* mjesto: savez je utanačen, — treba reći: *savez* je *uglavljen, ugovoren.*

uticati; bolje: *utjecati*; Sava *utječe* u Dunav, a ne: Sava utiče u Dunav; cf. sticati, oticati, poticati.

utisak je germanizam prema: *Eindruck*; bolje: *dojam*; cf. dojam.

utjeloviti (einverleiben, incorporare); bolje: *pridružiti, sastaviti, ujediniti, udružiti, spojiti.*

utok (Recurs); bit će bolje: *žalba;* mjesto: načiniti utok, — bolje: je reći: *žaliti se.*

utoliko; na pr. utoliko si dobro rekao, što nijesi nikoga uvrijedio; bolje: *toliko si dobro rekao* , . .; cf. ukoliko, ukoliko — utoliko.

utjerati, utjerivati na pr. dug; bolje: *izgnati, izgoniti* dug.

uvehnuti; bolje *uvenuti;* cf. vehnuti.

uvijek nije dobro uzimati za njemačko: immerhin; na pr. prema lanjskome vinu ovo je vino još *uvijek* vrlo dobro; u vrijeme općenoga razvrata još je *uvijek* bilo posve moralnih ljudi, — to treba reći bez *„uvijek“*: *ovo je vino još uvijek dobro*; . . . . još je bilo posve moralnih ljudi.

uvjetovati je bez potrebe načinjeno za njemačko: *bedingen;* mjesto:

razvoj prosvjete uvjetuje državu, — treba reći: država *je uvjet* razvoju prosvjete, ili: bez države ne može se razvijati prosvjeta.

uz se upotrebljava često, gdje bi narod uzeo drugi koji prijedlog; na pr. svršujem ovo izvješće *uz* molbu (bolje: s *molbom),* da ga slavna skupština primi na znanje i *uz želju* (bolje: sa *željom),* da do godine bude još povoljnije; živjela je pristojno *uz* svoju malu plaćicu (bolje: *od svoje male plaćice);* prodaje se *uz* jeftinu cijenu (bolje: *za jeftinu cijenu,* ili još bolje: *jeftino).*

uzelo ga u vojnike je lički provincij. mjesto: *uzet je u vojnike;* cf. ubilo ga iz puške.

uz poziv; na pr. uz poziv na § 5. društvenih pravila; bolje: *po* (prema) § 5. društvenih pravila; cf. pozivom na, s pozivom.

uz prkos; na pr. uz prkos (usprkos) velikoj muci (trotz der grossen Mühe); treba reći: *pored velike* muke; „uz prkos" (usprkos) nije prijedlog; *uz prkos* (usprkos) znači: zum Trotze, a ne: — *trotz.*

uzvitlati prašinu; na pr. to je uzvitlalo mnogo prašine (dass hat viel Staub aufgewirbelt) — barbarizam je mjesto: *o tom je bilo mnogo buke.*

V

varoš, varoški je madžarski; bolje: *grad, gradski.*

vaspitati je ruski; bolje: *odgojivati; vaspitač, vaspitan,* — bolje: *odgojitelj, odgojen.*

većom stranom; na pr. ovo su većom stranom seljački vinogradi; treba reći: ovo su *od veće* česti, *ponajviše* seljački vinogradi; cf. stranom — stranom.

vehnuti; bolje: *venuti;* cf. uvehnuti.

veleban je češka riječ; u nas je narodna riječ: *veličanstven,*

veleizdaja, veleposjednik, veletržac, veleum, velevlast i t. d. kovanice su protiv duha hrvatskoga jezika; to treba reći: *državna izdaja, veliki gazda, veliki trgovac, veliki um* (ili: genij), *velika vlast.*

visoka starost (hohes Alter) treba reći: *duboka starost, velika starost.*

vjenčić za njem. (Tanz-Kränzchen) — nema u nas baš nikaka smisla i gotovo je bezumno ovako reći; to treba reći: *igranka, plesić,* ili: *mali ples.*

vjeresija je turska riječ, koja u prvom slogu ima „*e*“, stoga je bolje: *veresija;* još bolje je: *oduga* (narodna riječ).

vjerodostojan; bolje: *pouzdan, vrijedan vjere, dostojan vjere.*

vjerovnik je prevedeno iz njemačkoga (Gläubiger) ili iz latinskoga (creditor); narod to veli: *rukodavac, rukodavnik.*

vjerozakon; bolje: *nauk božji, vjera, zakon.*

vjesnica; kad je ta riječ kao opozicija, bit će bolje reći: *vjesnik;* na pr. lastavica (kukavica), *vjesnik* proljeća (mjesto: vjesnica proljeća); cf. članica.

vlak u značenju njemačkoga „Zug“ ne će biti dobro; bolje je: *voz,* dakle: *mješoviti, teretni, putnički voz.*

vlastelinski; bolje: *vlasteoski.*

vlastit se često upotrebljava (prema njemač. jeziku) bez potrebe; na pr. otjerao je svoga *vlastitoga* brata; koliko mu dopuštahu *vlastite* sile; platio je to djelo *vlastitim* životom; — svuda tu treba izostaviti riječ „*vlastit*“, dakle: otjerao je svoga brata i t. d. — Ne treba *vlastit* uzimati mjesto: *svoj;* na pr. gledahu na *vlastite* oči; bolje: gledahu na *svoje* oči.

voljeti ima u dobrom narodnom govoru komparativno značenje; ne treba dakle uzimati taj glagol za njem. *lieben, gerne haben;* na pr. Stanko je volio Milicu — znači u narodu: *bila mu je milija nego druge djevojke,* a ne znači: ljubio je (rado je imao) Milicu. —

vrst je kajkav; štok je: *vrsta.*

Z

za sa infinit. nije dobro govoriti; na pr, to je dobro za jesti; to je *za poluditi;* narod to ovako kaže: to je *dobro za jedenje;* to je *da čovjek poludi;* nije dobro ni ovo: zadaćnica *za Petra Petrovića,* učenika...., to treba reći: zadaćnica *Petra Petrovića (bez riječce: za).*

zaborav nije imenica ženskoga već muškoga roda; dakle nije dobro: učinio je to *u zaboravi* — nego: učinio je to *u zaboravu.* —

zaboraviti na koga; na pr. nemoj na mene zaboraviti, — treba reći: *nemoj mene* (ili: nemoj me) zaboraviti, ili: *nemoj za mene* zaboraviti. —

začasni na pr. **član,** *kanonik* i t. d. treba reći: *počasni član* (prema počast, počastiti; *začast, začastiti* — nema).

začudan; na pr. začudnom su jednodušnošću dokazivali; začudno mi je; treba reći: *začudo su dokazivali* jednodušno; *začudo mi* je.

začuditi; na pr. kad se veli: još više *ga je začudio* razlog — nije dobro nego treba reći: *začudio se tome* razlogu.

zadnji znači u nas što i: *stražnji* (der, die das hintere, posterior), a ne znači: *pošljednji;* na pr. u čizme prednja i zadnja (stražnja) sara; prema tome nije dobro reći: *zadnji put* — nego: *pošljednji* (posljednji) put.

zadovoljiti, zadovoljavati ne će biti dobro slagati sa dativom već sa akuzativom; dakle nije dobro: *zadovoljio je našemu očekivanju;* taj ne *zadovoljava svojim dužnostima* — nego će biti bolje: *zadovoljio je naše očekivanje, zadovoljio je svoje dužnosti;* cf. udovoljiti.

zagovarati koga ili što (befürworten) u značenju: govoriti za neku stvar — nije dobro; mjesto: daj me zagovaraj kod njega; zagovaraj tu stvar — treba reći: *govori za mene* kod njega; *govori za tu stvar.*

zahman treba pisati: *zaman.*

zahvaliti se, zahvaljivati se nije dobro nego: *zahvaliti, zahvaljivati;* na pr. zahvaljujem ti *se* na dobročinstvu, — treba reći: zahvaljujem ti na dobročinstvu (ber *riječce*: *se).*

za i pred; na pr. *za i pred kućom* (vor und hinter dem Hause); treba reći: *za kućom i pred kućom;* dva prijedloga ne stoje jedan do drugoga ni onda, kada se svaki slaže sa drugom riječju; na pr. kupio sam *za u gradu* zaslužene novce; treba reći: *za novce zaslužene u gradu.*

zakazati; na pr. zakazana glavna skupština, u zakazano vrijeme — to znači: *zapovjegjena glavna skupština, zapovjegjeno vrijeme*; kad se tako ne misli onda treba reći: *odregjena glavna skupština, odregjeno vrijeme;* cf. ureći.

zaključak; bolje: *završetak, svršetak, kraj, odluka.*

zaključiti; bolje: *svršiti, završiti.*

zamak (gen. zamka) je nepotrebna ruska ili češka riječ; bolje: *grad, tvrgjava.*

za nikakvo; bolje: *ni za kakvo;* cf. za ništa.

za ništa; bolje: *ni za što;* prijedlog dolazi izmegju negacije „*ni*“ i izmegju zamjeničke osnove; tako mjesto: u ničem, u ničije,

u nijednom, u nikakvom, po ničem, s ničem, za nikakvo i t. d. treba reći: ni u čem, ili: ni u čemu, ni u jednom, ni u kakvom, ni po čemu, ni sa čim, ni za kakvo i t. d.

zaplijeniti znači: *plündern, zusammenplündern, erbeuten, praedor, capio;* stoga ne valja reći: *zaplijeniti* kome stvari nego: *popisati stvari; pljenidba.*

zaporak, kad ima značiti: „parenthesis", treba reći: *zagrada.*

zapostaviti, zapostavljati (hintansetzen); bolje: *pometnuti, pometati, zametnuti, zametati.*

zapustiti u značenju: *auflassen* bolje je reći: *ostaviti*; cf. napustiti, pustiti.

zareznik (Insect); bolje: *zarezanik.*

zastupati što (vertreten); bolje: *zagovarati, braniti, prigledati.*

zastupnik (Vertreter); bolje: *zagovornik, branilac, priglednik.*

zateći (überraschen); na pr. našao se zatečen; treba reći: *našao* se *u čudu, čudo ga zadesilo, došlo mu iznenada;* sve nas je neugodno zateklo, — bolje: *svi smo se našli u čudu, došlo nam iznenada;* dobro je reći: *zatekao sam ga zdrava i vesela.*

zatezan; na pr. zatezne kamate; bit će bolje: *padugovina,* koje bi značilo: *dug koji je narastao na prvom dugu* (kao: parožak, rog koji je izrastao na prvom rogu), a to su upravo: *zatezne kamate.*

zavisiti; na pr. to zavisi od njega; bolje: *to stoji do njega*; cf. ovisiti.

zavoljeti; njem. *lieb gewinnen*; bolje: *zamilovati, zapaziti.*

zdvojiti, zdvojenje (verzweifeln, Verzweiflung); bolje: *očajati, očajavati, očaj, očajanje.*

zemljoradnja; kad se misli: *kopanje temelja i priregjivanje onoga, što treba kod gragjenja prije temelja,* — onda je bolje reći; *kopanje temelja;* kad znači *kulturu zemlje* uopće, onda se kaže: *obragjivanje* (zemlje), *ratarstvo.*

zloraba, zlorabiti (missbrauchen, Missbrauch); bit će bolje: *zloporaba, zlo upotrebljavanje; zlo upotrebljavati.*

zmijolik; bolje: *zmijast, nalik na zmiju*; cf. crtolik, drvolik, srebrolik, čunjolik, strelolik, zvjezdolik, jajolik i t. d.

znaličan; bolje: *radoznao.*

znanstvenjak je nespretna i nenarodna riječ mjesto: *učenjak, naučenjak.*

zračiti na pr. sobu; bolje: *promahivati, promahnuti; učiniti promahu.*

zrak; bolje: *uzduh, vazduh.*

zuberina (mjesto na čeljusti gdje zubi rastu); bolje: *zubilo.*

zvanje (Beruf); bolje: *stalež.*

zvjedljiv, zvjedljivost je kajkavski; u Štokavaca bi bilo: *izvjedljiv, izvjedljivost,* ali Štokavcima bit će razumljiviji neologizam: *radodoznao, radoznalost.*

zvjezdolik; bolje: *zvjezdast, nalik na zvijezdu;* cf. crtolik, drvolik, srebrolik, čunjolik, strjelolik, jajolik i t. d.

zvučan, zvuk je ruski; bolje: *zvečan zvek.*

Ž

žalibože treba dovoriti samo onda, kad se doista misli na Boga (i onda je bolje pisati: žali Bože); na pr. *žali Bože* toliko muke! — Za njemačko „leider" neka se uzima: *na žalost;* na pr. ja sam se u njem *na žalost* prevario.

žaobina je formalno dobra riječ, ali nije dobro reći „žaobina" u značenju: *vadimonium*; bilo bi bolje: *natječajna jamčevina.*

ženskinje (Weibspersonen, feminae) kao i „muškinje" deklinuje se u singul. kao imenice srednjega roda (selo, polje), dakle: 1. ženskinje, 2. ženskinja, 3. ženskinju (a ne: ženskinji) i t. d; nije dakle dobro reći: vidimo da *ženskinji* nije uzeto pravo imati baštinu, — nego: vidimo da *ženskinju* nije uzeto . . . .

žrtva; mjesto: to je velika žrtva, — bolje je reći: to je veliko *pregorijevanje*; mesto: on je žrtva vina, on je žrtva kartanja, ja sam njegova žrtva i t. d. — bolje je reći: vino ga je *na to dovelo,* karte su ga *do toga dovele,* on me je *do toga doveo* i t. d.

žrtvovati; na pr. ja bih žrtvovao cio imutak; bolje je: ja bih *pregorio* cio imutak; mjesto: *pregorjeti* može se prema potrebi reći i: *preboljeti, prežaliti.*

Naknadno dodano.

bojuličan; na pr. bojulično pucanje; bit će bolje: *ubojno* pucanje.

čij, čiji treba upotrebljavati *samo za mušku čeljad u jednini;* nije dakle dobro: . . . topli doček, *čija* će mi uspomena ostati duboko usagjena . . . ; to treba reći genetivom zamjenice: *koji;* dakle: . . . topli doček, *kojega* će mi uspomena . . . . ; dobro je reći: znam ja *učenika, čija* je knjiga; ili: znam ja *onoga*, čija je knjiga (ovdje se misli *muško čeljade*).

dostava; na pr. to se ravnateljstvu javlja *uz dostavu* privitlh priloga — nije dobro; to treba reći: to se ravnateljstvu javlja i *vraćaju se* (pridani) prilozi; — cf. dostaviti.

dostaviti nije dobro u ovakim prilikama: *dostavlja* vam se jedan primjerak ove knjige, to nama treba *dostaviti* i t. d; to treba reći: *šilje* vam se jedan primjerak, to treba nama *poslati* i t. d; *dostaviti* u narodnom govoru znači: apponere, adjicere, pristaviti, dodati, pridati, reći *još što;* cf. dostava.

najaviti na pr. dolazak — nije dobro; to se veli: *javiti, objaviti* dolazak; *najaviti* (na pr. ovce) znači u Crnoj Gori: zuzuführen, adduco.

objam; bolje: *obujam.*

obrazovati na pr. vojni zbor; mjesto tako bit će bolje: *utemeljiti* vojni zbor.

odlika nije dobro reći u ovakoj svezi: sve ove *odlike* bijeloga mramora upotrebljavaju se . . . ; to treba reći: sve ove *vrste* bijeloga mramora upotrebljavaju se . . ; *odlika* znači (u Crnoj Gori): Versöhnungsgeld für einen verübten Mord, multa expiandae caedi.

oličiti, oličeno; ne će biti narodno na pr. ovako reći: što je najbolje *oličeno* u vremenu, kad je njegov djed radio na svetoj stvari oslobogjenja; to bi se bolje reklo: što je najbolje *pokazano* u vremenu i t. d.

otmjen je ruska riječ; bolje: *odličan, uvažen, znamenit, na glasu* itd.

otpisati na pr. troškove, porez — nije dobro; treba reći: *odreći, otkazati* troškove, porez; *otpisati* znači u narodnom govoru: zurückschreiben, antworten, rescribo.

otputiti na pr. molbenicu — nije dobro; treba reći: *ne uvažiti, ne primiti, ne prihvatiti* molbenice.

pobijediti je ruski; bit će bolje: *nadvladati, nadbiti, nadjačati;* „pobijediti“ (bijediti) je prema: *obijediti,* a to znači u narodnom govoru: mit Unrecht beschuldigen, accuso injuria; cf. pobjeda.

pobjeda znači što i: *objeda;* bit će bolje: *dobiće, slavodobiće;* cf. pobijediti, pobjednik.

pobjednik je ruski; bit će bolje: *dobitnik, slavodobitnik;* cf. pobjeda, pobijediti.

podastrijeti (unterbreiten) na pr. *izvještaj;* bit će bolje reći: *iznijeti* izvještaj.

pogodan znači u narodnom govoru: verträglich, tractabilis, s kojim se je *lako pogoditi;* nije dakle dobro reći: došao si u *pogodno* vrijeme, — nego treba reći: došao si u *zgodno* vrijeme, ili (prema prilikama): u *pravo* vrijeme.

po tim (time) je srijemski provincijalizam; na pr. to se pozna *po time,* — treba reći: to se pozna *po tome.*

predistorički; bolje: *doistorički.*

skoro nije dobro govoriti na pr. u ovoj svezi: *skoro* padoh, *skoro* me ubi i t. d; to treba reći: *malo ne* padoh, *malo* me *ne* ubi i t. d.

Zagreb *(Zemun,* i t. d.), 15. travnja 1904. — nije dobro; to treba reći: **U Zagrebu** *(Zemunu,* i t. d.), 15. travnja 1904; *„Zagreb“* (Zemun) je prema njemačkome: Agram (Semlin), am 15. April . . .